

SÜRGÜN

Avrupa Sürgünler Meclisi
Yayın Organı

Sayı: 4
Temmuz 2022

SÜRGÜN

Avrupa Sürgünler Meclisi
Yayın Organı

Sayı 4. * TEMMUZ 2022

Avrupa Sürgünler Meclisi
Rat der ExilantInnen in Europa e.V
Ciwata Mişextiyen Ewropa
The European Assembly of People in - exile
Assemblée des exilées en Europe

YAYIN KURULU:

İ. Metin AYÇİÇEK
Engin ERKİNER
Mahmut ÖZKAN
İbrahim ATMACA

Herausgeber:

Avrupa Sürgünler Meclisi / Rat der ExilantInnen in Europa

V.i.S.d.P:

ASM

Rat der ExilantInnen in Europa e. V
Adresse: Holzschuher Str. 26, 90439 Nürnberg

İletişim:

<http://avrupasurgunleri.com>

* İçindekiler	Sayfa: 3
* Sürgün'den Merhaba...	Sayfa: 4
* ASM 6. Kongresini Gerçekleştirildi	Sayfa: 5
* Turgay elik Sivas'ın Ateşi Hiç Snmedi, Sivas Hala Yanıyor	Sayfa: 6
* Ozan Emekçi 2 Temmuz Sicağında - şiir	Sayfa: 8
* Utanç Müzesi Açılıyor	Sayfa: 9
* Doğan zgden Düşünce zgrlğ İçin 13. İstanbul Buluşması	Sayfa: 10
* Politik Sürgünlere Yönelik Baskı ve Tutuklamalara Son! Ecevit Piroğlu'na zgrlk	Sayfa: 12
* İ. Metin Ayçiçek Tarihimizden Sayfalar	Sayfa: 14
* Ahmed Arif Kalbim Dinamit Kuyusu - şiir	Sayfa: 18
* Nejat Pişmişler Sürgünler zerinden Gerçekleştirilen Kirli Pazarlık	Sayfa: 19
* Mahmut zkan Savaş ve Sürgün	Sayfa: 20
* Teslim Tre Bütün Sürgünler Birleřelim!	Sayfa: 22
* Engin Erkiner Sürgün Tarihleri	Sayfa: 24
* Alaattin elik Faşist Kenan Evren'in Ruhu; Faşist Tayyip Erdoğan'da Yaşıyor!	Sayfa: 26
* Erol Arslan Benim Annem - şiir	Sayfa: 29
* şen Süer Mülteci Kadın + Hikayeleri	Sayfa: 30
* Sürgün Dergisinden Rüzgara Karşı Yürüyen, Nazım Hikmet Ran	Sayfa: 34
* Engin Erkiner Sürgünlüğün Aşağıdan Tarihi	Sayfa: 36
* Adil Okay Sürgünde Bir şair: Enver Enli	Sayfa: 40
* İ. Metin Ayçiçek Barış ve Demokrasi Konferansı'na sunum	Sayfa: 42
* Orhan Kemal Nazım Hikmet'e - şiir	Sayfa: 46

Sürgün'den merhaba..

Değerli Okuyucular,

4. Sayımızla sizlerle yeniden birlikteyiz.

Avrupa Sürgünler Meclisi (ASM) yayın organı olarak 6 aylık periyodlarla çıkmayı hedefleyen **SÜRGÜN Dergisi**, çıktığı günden bu yana siz okuyucularımızın ve izleme fırsatı bulan kesimlerin ilgisi ve olumlu tepkiyle karşılaşmaktadır. Bu ilgi ve olumlu tepki, bizleri sevindirmektedir.

Sizlerle 4. sayımızla buluştuğumuz bu süreçte; ASM 6. Kongresini gerçekleştirdi.

20 Aralık 2021 tarihinde internet üzerinden digital olarak gerçekleşen 6. Kongremizde, ASM'nin, tarihsel olarak önemli görev ve sorumlulukları olduğu bilinciyle; daha etkin ve kalıcı kurumsal çalışmalarını artırması, zenginleştirmesi gerektiğinde hem fikir olundu. Daha güçlü ve yeni katılımlarla Yürütme Kurulu seçildi.

6. Kongremizden bu yana dünyada, yaşadığımız avrupa coğrafyasında ve köklerinden koparılarak sürgüne zorlandığımız ülkemiz Türkiye ve Kürdistan'da bir dizi gelişmeler, çelişmeler yaşandı ve yaşanmaya da devam etmektedir.

Dünyada emperyalist kapitalist sömürü ve baskı sisteminden kaynaklı emek sermaye temel çelişkisinin doğal sonucu olarak ezen, ezilen kavgası çok boyutlu sürmektedir. Emperyalist bloklar arası Pazar dalaşı ve çelişkiler giderek tırmanmakta, silahlanma ve savaş iklimi daha artan şekilde gündemde.

ABD, NATO, AB'nin kışkırtması ve kısaç politikası Rus emperyalistlerinin Ukrayna'yı işgali ile pratik hal aldı. Savaşın yıkıcılığı ile ölümden ve yoksulluktan kaçmak zorunda kalan ve daha güvenceli bir yaşam için göç yollarına düşen yığınların sorunları arttı.

Avrupa sınır kapıları sürgünlere ve mültecilere kapalı. Tel örgüler, asker polis ve özel güvenlik şirketleri ile duvarlar daha sıkı örülüyor. Sınırları zorlayan sığınmacıların üzerine zalimce kurşunlar yağdırılıyor.

Geçtiğimiz günlerde Kuzey Afrika'da bulunan özerk il statüsündeki İspanya toprağı Melilla, insanlık suçuna tanıklık etti. Melilla'ya Fas sınırından geçmeye çalışan göçmenlere İspanya'nın desteğiyle Fas polisi kurşun yağdırdı ve 37 mülteci hayatını kaybetti.

Yaşadığımız bu çağda avrupa kapısında kurşunlanarak katledilen insanları sahiplenme ve AB devletlerinin sessizliğine kamuoyunun tepkisi oldukça zayıf kaldı.

Avrupa ülkelerinde 129 a-b gericisi yasaları daha yaygın uygulanmaya başlandı. Türkiyeli sol sosyalist devrimciler göz altına alınarak "terör"e destek suçlamalarıyla hapishanelere konuldular. Avrupa'da sürgünlük yaşayan devrimci mücadele yürüten ve politik çalışma içinde olanlara karşı, adeta devlet terörü estiriliyor.

Soruşturmalar, oturma hakkının elinden alınması ve siyasi yasaklar ile engeller konuluyor. Digital ortamda dahi yasak, engelleme ve kısıtlamalar, egemenlerin baskı ve denetimini daha da artırmakta olduğuna işaret ediyor. Türk hükümetinin ve Erdoğan iktidarının faşist baskıcı uygulamaları, Kürt Ulusuna yönelik saldırılar, HDP'nin kapatılmasına yönelik girişimler, Sınır ötesi işgal saldırılarında kimyasal silah kullanılmasına, sözde demokratik Avrupa sessiz....!

Türkiye'de muhalif güçlere, demokratlara ve sosyalistlere karşı her türlü baskı ve takibat yanında birde, Interpol aramalarıyla tutsak edilen ve özgürlüğü kısıtlanan devrimciler var.

Ecevit Piroğlu, Sırbistan'da 1 yıla yakındır tutsak. Geçtiğimiz haftalarda içinde ASM'ninde olduğu bir çok kesim Ecevit Piroğlu'na özgürlük! şiarıyla eylemler ve protestolar düzenlediler.

ASM, gelecek süreçte önüne bir çok çalışma ve görev koydu. UTANÇ MÜZESİ'nin Avrupa ya taşınması çalışması bunlardan birisi. 42. yılında 12 Eylül faşist darbesinin yaşayan ruhunu ve bugünün Türkiye'sini yansıtmayı amaçlayan UTANÇ MÜZESİ çalışmalarına tüm sürgünlerin, demokratik kurum ve aydınların destek ve dayanışmalarını esirgemeyeceği inancıyla; Dayanışmanın ve birlikte mücadelenin gücü ile haksızlıklara, baskılara karşı haklı mücadele yürüten kesimlerin yanında olan, **Sürgünlerin Sesi, SÜRGÜN dergisi olarak, eleştiri, öneri ve katkılarınıza açık olduğumuzu bir kez daha yineliyoruz. Saygılarımızla,**

Avrupa Sürgünler Meclisi 6. Kongresi'ni Gerçekleştirdi.

Avrupa Sürgünler Meclisi'nin 6. Kongresi 20 Aralık 2021 tarihinde on-line olarak gerçekleştirildi.

Pandemi nedeniyle ertelenen kongrenin ASM üyeleri ve dostlarının bir araya geldikleri, fiziken gerçekleştirilecek bir etkinlik olarak düzenlenmesi öngörülmüştü, ancak toplantılarla ilgili olarak sürekli yeni kısıtlamaların gündeme gelmesi üzerine, bir kere daha ertelemek yerine 6. Kongrenin online yapılmasına karar verilmişti.

ASM 6. Kongresi, online olarak 25 ila 30 kişinin katıldığı başarılı kongre oldu.

Kongre, Aralık ayı (Maraş, Roboski) katliamları, 19 Aralık Hapishaneler katliamında ölümsüzleşen devrimciler ile Sürgünde kaybettiğimiz tüm demokrasi, eşitlik, özgürlük, devrim ve sosyalizm uğruna mücadelede hayatlarını kaybeden her can anılarak başlatıldı. ASM eş sözcüsü Mahmut Özkan'ın açılış konuşması ile başlayan ASM 6. Kongresi, kongre gündemlerinin onaya sunularak onaylanması ardından tartışma ve değerlendirmelere geçildi.

ASM 3 yıllık faaliyet raporunun okunması ardından yapılan değerlendirmelerde, ASM'nin pandemi koşullarına rağmen kurumsal olarak sürdürdüğü faaliyetler ve yaptığı çalışmalar esasta olumlu ve başarılı değerlendirildi. Sürgün Dergisi'nin çıkartılması olumlu bulundu ve SÜRGÜN'ün 3. sayının haftaya dağıtımına başlanacağı belirtildi.

Önümüzdeki dönemin Çalışma programı ve hedefleri üzerine sunulan karar tasarıları, katılımcıların öneri ve katkılarıyla zenginleşen bir şekilde kabul gördü.

Emperyalist-kapitalist sistemin barbar ve baskıcı politikalarından, savaşlardan, geçim sıkıntılarından, politik baskı ve işkencelerden kaçan,

yurtlarını terketmek zorunda kalan yüzbinlerce göçmen ve sürgünün avrupa kapılarına dayandığı, Yunanistan, Polonya, Belerus sınırlarında polis şiddeti ve soyguna tabi tutularak geri iade edildiği, interpol aramaları üzerinden özgürlükleri kısıtlanan sürgünlerin sayısının arttığı, Türkiye'de hüküm sürmekte olan faşist diktatörlüğün azgın biçimde tüm muhaliflere yönelik baskı ve tutuklamalarını artırdığı bu süreçte; genişleyerek ve katmanlaşarak artan Sürgünlük ve sorunlarına dikkat çekerek bir odak olabilecek ASM'nin, tarihsel olarak önemli görev ve sorumlulukları olduğu bilinciyle; daha etkin ve kalıcı kurumsal çalışmalarını artırması, zenginleştirmesi gerektiğinde hem fikir olundu.

Kongrede gönüllü olarak ASM faaliyetlerini omuzlamak ve katkı vermek için 12 kişiden oluşan yeni Yürütme Kurulu belirlendi. Bu kurulun daha sonra toplanarak, kendi içinde görev bölümü yapması karar altına alındı.

Kongrede yeni seçilen Yürütme Kurulu şu isimlerden oluştu: **Metin Ayçiçek, Mahmut Özkan, Engin Erkiner, Nejat Pişmişler, İbrahim Atmaca, Turgay Çelik, Hüseyin Şenol, Alattin Çelik, Enver Enli, Mustafa Bağcıçek, Şen Süer, Sait Akgül.**

Hukuk Komisyonunda; **Avukat Ahmet Fazıl Tamer ve Avukat Zeliha Kabataş** görev aldılar.

Üyelerimizden olan 12 Mart 1971 darbesinden günümüze en eski sürgünlerden Vatansız gazeteci olarak ta tanınan Gazeteci, Yazar Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul'un ASM'nin çalışmalarına verdikleri destek ve katkının değerli, anlamlı bir yerde durduğu belirtilerek, 6. Kongre tarafından Onur Üyeleri olarak kabul edildiler.

Katılan herkesin görüş ve önerilerini sunduğu 4 saat süren verimli ve başarılı bir kongre gerçekleşti.

Hesap sormak için de olsa, acı duymadan hatırlamak mümkün değil. Biliyoruz, rahat uyumak mümkün değil, sorgulamak için de olsa Madımak'ı hatırlayınca. Sorgulamadan geleceğe güven duymak ise mümkün değil. Ve barışın yarınlarını kutlayabilmek için, dünün savaşlarını ve kirliliğinin temizliğini bugünden başlatmak zorundayız.

Sorulması gereken soru şu: Sivas katliamının olacağı belliydi, katliam girişimleri önlenemez miydi? 2/7/1993 günü Sivas Madımak Otelinde toplanan kalabalık neden dağıtılmadı? Otel yakma esnasında neden 8 saat TV kameraları bütün dünyaya sanki bir belgesel izletir gibi yayın yaptı? Asker saldırganlara müdahale etmeden neden sadece izledi, saldırıya göz yumuldu, amaçlanan ne idi? Nerelere hangi mesajlar verilmeye çalışılıyordu? 8 saatte Kıbrıs'a çıkarma yapan Türk ordusu 8 saat boyunca caniler tarafından ateşe verilen otele hiç müdahale etmeden neden izledi? O dönemin iktidar ortaklarının tepkisi ne olmuştu?

Aslında dönemin Başbakan'ı Çiller'in, Madımak Otelinde yaşananların ardından söylediği sözler olayın amacını da hedefini de çok açık ilan ediyordu: "Çok şükür, otel dışındaki halkımız bir zarar görmemiştir."

Dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ise olayın münferit olduğunu ve "Alevi-Sünni çatışmasına dönüşmemiş olmasını" vurguluyordu:

"Olay münferittir. Ağır tahrik var. Bu tahrik sonucu halk galeyana gelmiş... Güvenlik kuvvetleri ellerinden geleni yapmışlardır... Karşılıklı gruplar arasında çatışma yoktur. Bir otelin yakılmasından dolayı can kaybı vardır."

İçişleri Bakanı Mehmet Gazioglu ise Aziz Nesin'i hedef gösterdi: "Aziz Nesin'in halkın inançlarına karşı bilinen tahrikleriyle halk galeyana gelerek tepki göstermiştir."

Aziz Nesin, ilerleyen günlerde Gazioglu'nun "yalancılık" suçladı.

Koalisyon ortağı SHP'nin eski genel başkanı, dönemin başbakan yardımcısı Erdal İnönü, olaylar sırasında Aziz Nesin'le telefonla görüşerek "en kısa zamanda takviye güç gönderileceğini, kimsenin kılına dahi zarar gelmeden kurtarılacağını"

söyledi. İnönü, katliam ardından SHP'ye ve kendisine yönelik eleştirilere, "Ne yapayım, yetkim yoktu" cevabını verdi.

Bu anlayışlar Türk-İslâm sentezine dayalı devletin temsilcisi olan siyasal erkin ırkçı ve tekçi anlayışını açığa çıkarmıştır.

Cumhuriyet Türkiye'si Osmanlı'nın Alevilere yönelik kanlı katliam politikalarını devralmıştır daha da ileri götürerek soykırıma kadar varmıştır inkâr imha asimilasyon sürgünlükle beraber kendi topraklarında adeta mülteci durumuna düşürülmüştür.

Alevilere yönelik katliam girişimlerinin 3 ana eksen de ele alabiliriz:

- 1 - Alevileri katliamlarla korkutarak İslâmlaştırmak ve asimile etmek.
- 2 - Alevileri Sol'un ve Kürt Hareketi'nin yakın tabanı olmaktan çıkarmak.
- 3 - Kentlere göç eden Alevilerin şehrin demografik yapısını değiştirmeyi önlemek.

1950'den sonra Alevilerin kentlere göçü yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla, kent yaşamında kültürde sanatta siyasette ve ekonomik alanda görünür olmakla beraber, kentlerdeki toplumsal yapıların değişimlerine etki yaparak büyük anlamda katkı sunmuştur. Maraş, Sivas, Çorum illeri bunun tipik örneğidir. Katliamdan önce bu illerde seçimlerde oy dağılımları yarı yarıyadır. Bugün ise yok denecek kadar azdır. Bunları aynı zamanda istatistiki bir gösterge olarak kabul edersek, özellikle 12 Eylül Faşist Cuntası'ndan sonra faili meçhul cinayetlerle beraber köyleri yakarak boşaltmak bunun tipik bir göstergesidir.

Vatansız gazeteci Doğan Özgüden Sürgün Yazıları'nda Cumhuriyet Türkiye'sinde solun geriletilmesi ve darbelerini 4 ana eksen de ele alarak önemli değerlendirmeler yapmıştır, ki konuya ilişkin olarak mutlaka oradan okumak gerekir. Biliyoruz ki, Türkiye'de, özellikle Sol'un her yükseliş döneminde mutlaka katliamlar devreye sokulmuştur.

Alevilerin tarihi, bir anlamda da katliamlar ve sürgünler tarihidir. Gerek Osmanlı döneminde gerekse Cumhuriyet döneminde Alevi katliamları ve sürgünlük, sistematik bir şekilde devlet politikası olarak uygulanmıştır. Osmanlıdan sonra Cumhuriyet döneminde de devlet Alevi soykırım politikalarını uygulamıştır.

Kürt açılımı döneminde mevcut AKP yönetimi Alevi açılımı da yapmıştır Tıpkı Kürt açılımında masayı nasıl devirdilerse Alevi açılımı da 7 toplantıdan sonra rafa kaldırılmıştır.

Acı olan şey, “Alevi Açılımı”nda, Sivas Katliamı’nda Ökkeş Kenger gibi katliamın içinde doğrudan yer alan katillerin avukatlığını yapanlar; Sivas, Çorum, Maraş katliamlarında doğrudan yer almış şahsiyetler ve Diyanet İşleri Başkanlığı aynı masaya oturmuşlardır. Alevilerin temsili düzeyinde ise, ilk başta, kendi yarattıkları Alevi kanaat önderleriyle toplantıları yapmaya çalışmışlar, daha sonra örgütlü tepkiler nedeniyle geri adım atarak, Alevi örgüt temsilcilerinin de bu toplantılara katılması sağlanabilmiştir. Elbette katılım Alevi toplumunun tamamını da temsil etmiyordu. Ve Alevi sorununu, yüzyıllardır bilinen cellatları ile kurbanları bir masada oturarak çözer gibi yapmışlardı.

Bununla da sınırlı değildi amaç elbette: Aynı zamanda katilleri de aklama çabaları vardı. Bugün geldiğimiz noktada artık Alevilik katlediliyor Alevileri göbekten İslâm’a bağlayarak asıl Türk ve Müslüman Aleviler’dir diyorlar. Ve bilmek gerekiyor ki, bu konuda oldukça da yol aldılar.

Ama egemenlerin de henüz kavrayamadıkları bir şeyler var: Aleviler, artık, dünkü Aleviler değildirler. Bugün ciddi anlamda örgütlü gücü vardır. Özellikle Avrupa’da 260’a civarında derneği, Cemevleri, Avrupa’nın her ülkesinde federasyonları ve güçlü bir Konfederasyonu vardır. Gerek insan hakları boyutuyla, gerekse ülkede Alevilere uygulanan baskıları Avrupa’da uluslararası boyutta insan hakları kuruluşlarına taşıyarak bir baskı gücü oluşturmuştur. Bu çalışmalar sayesinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde Türkiye yargılanmış ve mahkûm edilmiştir.

Bir başka dikkat edilmesi gereken sorun ise son zamanlar Alevi bir Cumhurbaşkanı adayı olur mu olamaz mı tartışması gündemin orta yerine oturturulmuştur. Aslında iyi biliyoruz ki bu adımın hedefi Alevi birinin Cumhurbaşkanı adayı olup olmamasının ötesinde, Alevileri Cumhuriyet Halk Partisine sıkı sıkıya bağlamak, soldan demokrasi güçlerinden uzak tutmaktır. Bugünkü tartışmaların ana eksenini budur.

Ama Aleviler, sorunun Alevi aday olup olmamasının ötesinde, nereye hizmet ettiği sorunudur. Ve Aleviler de bunu çok iyi bilmektedirler.

Sivas Katliamı’nın üzerinden 29 yıl geçmesine rağmen maalesef neredeyse bütün katiller aklanmıştır.

Ve sonra dava zaman aşımına uğramıştır. Oysaki katliamlarda zaman aşımı diye bir uygulama olmaz. Madımak müze yapılırken, 33 şehidin yanına 2 otel çalışanı ile beraber 2 de saldırganın da isimleri yazdırılmıştır. Yani, zihniyet aynı zihniyettir, değişin

hiçbir şey yoktur.

Uluslararası hukukta “İnsanlığa karşı işlenmiş suçlar” kapsamında tanımlanan bu tür katliamların hesabı sorulmazsa yarın başka katliamlara kapı açılmış olacaktır. Onun içindir ki ne Sivas, ne de benzeri amaçlarla halklara yönelik gerçekleştirilmek istenen katliamlar dünya halklarının saygınlığını da kazanacak bir ciddiyetle ele alınmalıdır.

Bu ciddiyet bugün de mağdurların fark edebileceği ve kendilerinin inançlarıyla birlikte güvenlik içinde oldukları hissini içselleştirene kadar ne katliamlar ne göçler ve zorunlu sürgünlükler bitmeyecektir. Yani bugün de “bir güvercin ürkekliğini yüreğinde taşıyarak” Alevi halkı, adalet ve inanç özgürlüğü beklentisini sürdürmektedir.

Çünkü onlar biliyorlar ki Sivas’ın ateşi hiç sönmedi; Madımak hâlâ yanıyor! 29. yılında Madımak’da yitirdiklerimizin adalet istemleri gerçekleştirilmedi henüz, yani Madımak hâlâ yanıyor.

Anılarını saygıyla andığımız kayıplarımızı unutmadık, unutturmayacağız!

Ozan Emekçi

*İki temmuz sığağında
Ben yanarım Sivas yanar
Pir sultanın ocağında
Ben yanarım Sivas yanar*

*Ya dost derim yana yana
Şavkım vurur Horasan' a
Canım kurban Pir Sultan' a
Ben yanarım Sivas yanar*

*Ben Hallaç'a âşık oldum
Nesimi' ye beşik oldum
Kör gözlere ışık oldum
Ben yanarım Sivas yanar*

*Musahip oldum ölüme
Dostlar dil sürer külüme
Dulda etmeyin yelime
Ben yanarım Sivas yanar*

*Koçgiri' de girdim ize
Kaşanlı' da döndüm köze
Anlar beni Seyid Rıza
Ben yanarım Sivas yanar*

*Pirim Pir Sultan adında
Erler cem tutar odunda
İnsanlığın hududunda
Ben yanarım Sivas yanar*

*Eski dostuz Musa ile
Sohbetim var İsa ile
Cenkteyim yarasa ile
Ben yanarım Sivas yanar*

*Bir yanımda hayalde düştü
Bir yanımda alıcı kuştı
Bir yanımda ağlar Maraş' ta
Ben yanarım Sivas yanar*

*Emekçi' den gelen çağrı
Hicranımı kuser ağrı
Giderim pirime doğru
Ben yanarım Sivas yanar*

UTANÇ MÜZESİ AÇILIYOR!

Demokratik kurumlara, vakıflara ve sendikalara çağrımızdır!

2012’de yıllardan beri Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde yaşamak zorunda kalan siyasi sürgünlerin sosyal-kültürel sorunlarıyla ilgilenmek ve bir dayanışma ağı oluşturmak için kurulan EXILRAT, bu yıl 12 Eylül darbesinin 42. yılında UTANÇ MÜZESİ’ni Almanya’ya getirerek sergilemek istiyor.

Türkiye’de Devrimci 78’liler Federasyonu tarafından hazırlanan UTANÇ MÜZESİ, Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca Ermenilere, Süryanilere, Rumlara, bunlarla birlikte Kürtlere, Alevilere ve demokrat insanlara karşı uygulanan ağır baskıları - hapishanedekiler de dahil olmak- üzere görselleriyle sergilemektedir. Bu sergiyi Avrupa kamuoyunun bilgisine sunmak istiyoruz.

UTANÇ MÜZESİ için 300 ile 1000 metrekare alana ihtiyaç bulunmaktadır.

Müzedede sergilenecek materyalin getirilmesi, sergilenmesi projesinde maddi desteğe ihtiyacımız bulunuyor. Dayanışma ve yardımlarınızla UTANÇ MÜZESİ’ni Eylül 2022’de Köln’den başlamak üzere diğer kentlerde de sergilemeyi düşünüyoruz.

Projemize desteklerinizi bekliyor, başarılar diliyoruz.

Avrupa Sürgünler Meclisi

10 Haziran 2022

Utanç Müzesi Avrupa'da Açılıyor!

Baskı, işkence, idam, katliam, soykırım, hapis ve sürgünlükle dolu Türkiye tarihinden kesitler...

12. EYLÜL 2022
AÇILIŞ: **14:00**

Kapanış:
18 Eylül Pazar - Saat: 18.00

BÜRGERHAUS MÜZE
Berlinerstr. 77
51063 Köln

Avrupa Sürgünler Meclisi Devrimci 78'liler Federasyonu

Düşünce Özgürlüğü için
XIII.
İSTANBUL BULUŞMASI

Değerli dostlar,

Her şeyden önce, Avrupa'nın başkentinden sizlere, hem de görsel olarak seslenebilme olanağı tanıdığı için Şanar Yurdatapan dostuma teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum...

Sadece o da değil... Türkiye'de 68'in en yoğun direniş ve kavga günlerinden beri tanıdığımız, 80'lerdeki sürgün yıllarında Evren Cuntası'na karşı yurt dışında beraber mücadele verdiğimiz, bu nedenle birlikte Türk vatandaşlığından atıldığımız Şanar'ı, 80'i aşan tüm yaşamını özgürlük ve demokrasi mücadelesine adanmışlığı için İnci'yle birlikte yürekten kutluyoruz.

İstanbul Buluşması bu yıl, Tayyip Erdoğan diktasının, tam da İsveç ve Finlandiya'nın NATO'ya üye olma isteğini fırsat bilerek, sürgündeki muhaliflerine karşı yeni bir saldırı başlattığı günlere rastlıyor. Benim de mensubu bulunduğum Avrupa Sürgünler Meclisi'nin son açıklamasında vurguladığı gibi, bu iki ülkedeki muhaliflerini şantaj aracı olarak kullanmaya kalkışan AKP iktidarının bu tutumu utanç vericidir."

Ama sadece Erdoğan dönemi mi?... Ta Osmanlı döneminden beri siyasal sürgünler diktacı yönetimlerin her daim boy hedeflerinden biri oldular. Fransız İhtilali'yle başlayan ve tüm Avrupa ülkeleri gibi Osmanlı Devleti'ni de sarsan özgürlük ve insan hakları için mücadeleler döneminde sürgün acısını ilk tanıyanlar, Kızıl Sultan Abdülhamit'in istibdadına karşı mücadele veren Namık Kemal, Ali Suavi, Ziya Paşa, Mithat Paşa ve Tefik Fikret gibi hürriyetperver aydınları. 1876'da ilan edilen Birinci Meşrutiyet'in Abdülhamit tarafından rafa kaldırılmasından sonra İstanbul ve Selanik gibi iki Osmanlı metropolünün yanı sıra Kahire, Paris, Londra ve Cenevre'de organize olan Jön-Türkler ikinci sürgün kuşağını oluşturdular.

Ama sürgünü kitlesel olarak yaşayanlar, hiç kuşkusuz, 1895-96 soykırımında canlarını kurtarabildikten sonra bir bölümü Amerika, Kanada ve Avrupa'ya, bir bölümü de İstanbul, İzmir ve Trabzon gibi büyük kentlere göç edebilen Ermenilerdi. 20. Yüzyıl'ın ilk büyük sürgünü de yine 1915 soykırımından kurtularak tüm dünyada diasporalar oluşturan Ermeni ve Asurilere aitti. Onu 1919'dan itibaren Rumların kitlesel sürgünleri izledi. 28-29 Ocak 1921 gecesi de, Baku'da Türkiye Komünist Partisi'ni kurduktan sonra sürgünden dönüş yapan Mustafa Suphi ve 14 yoldaşı yurda girdiklerinde Karadeniz'in sularında boğularak vahşice katledildiler.

1945'te CHP iktidarının kışkırtıp yönettiği Tan Baskını'ndan sonra, 50'li yıllarda iki büyük gazeteci, Sabiha Sertel ve Zekeriya Sertel, yıllarca zindanda yatırılan büyük şair Nazım Hikmet, "artık ülkede özgürce çalışma olanağı kalmadığı, yaşamları tehlikede olduğu" için Türkiye'den ayrılmak zorunda kaldılar. Fahrettin Petek, Jak İhmalyan, Aram Pehlivan, Abidin Dino, Güzin Dino, Bilal Şen, Necil Togay, Gün Benderli, Zeki Baştımar da mücadelelerini sürdürebilmek için sürgünü seçmek zorunda kalan komünist aydınları.

Ama sürgünü kitleselleştiren hiç kuşkusuz Türkiye'deki 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri darbeleri oldu. O dönemin sürgünleri, 60'lı yıllarda Avrupa sermayesine ucuz işgücü olarak satılan göçmen işçilerin oluşturduğu devrimci örgütlerle birlikte yurt dışında anti-faşist mücadele saflarında yer aldılar. Bunun içindir ki, onlardan yüzlercesi, 12 Eylül sonrası dönemde Evren tarafından «kansızlar» ve «vatan hainleri» diye suçlanarak vatandaşlıktan atıldılar. Askerlik yapmayı reddettikleri için ya da başka nedenlerle bu dönemde Türk vatandaşlığından atılanların sayısı 14 bin'i aşıyordu.

12 Mart ve 12 Eylül darbelerinin ardından sürgüne çıkmak zorunda kalanlar genellikle sosyalist hareketimizde ya da Kürt, Asuri, Ermeni, Ezidi, Alevi örgütlenme ve yayınlarında faşizan baskılara hedef alınmış arkadaşlarımızdı. AKP iktidarı döneminde de arkası kesilmeyen sürgünlere baskı ve tehdit uygulamaları, 2016 çakma darbesinin ardından KHK uygulamalarıyla yeni bir boyut kazandı. Değerli yüzlerce gazeteci ve akademisyenlerin yanı sıra Erdoğan diktasının düşman ilan ettiği bir başka kategori de sürgüne çıkmak zorunda kaldı...

Yurt dışında Erdoğan iktidarına özellikle diplomatik ilişkiler, Türkçe eğitim kurumları ve sosyal örgütlenmeler konusunda en büyük desteği vermiş olan Hizmet hareketinin mensupları da 2016'dan itibaren hain ilan edildiler... Öyle ki, bu kez sürgünü seçmek zorunda kalanlar arasında NATO'nun Brüksel'deki karargâhında ve Avrupa'nın çeşitli kentlerindeki üslerinde görevli Türk subayları da vardı.

Evet, ülkemiz tarihi, Osmanlı'da başlayıp cumhuriyet döneminde de ardı arkası kesilmeyen Ermeni, Asuri, Grek, Kürt, Ezidi, Alevi soykırımlarıyla, 'Trakya'yı Yahudilerden Temizleme' operasyonuyla, Müslüman ve Türk olmayanları hedef alan Varlık Vergisi uygulamasıyla, 6-7 Eylül 1955, Kahramanmaraş, Çorum, Sivas pogromlarıyla, bir sürgünler tarihidir.

Ben ve eşim İnci Tuğsavul, yarım yüzyıl geçti, hâlâ sürgündeyiz...

Bizden önceki sürgün kuşağından Nazım Hikmet Moskova'da, Sabiha Sertel Baku'da, Zeki Baştımar, Aram Pehlivan, Jak ve Anjel Açıkgoz Almanya'da, Fahrettin Petek Fransa'da, İsmail Bilen Bulgaristan'da yaşama veda ettiler. 12 Eylül sonrası sürgünlerinden Behice Boran ve Garbis Altınoğlu'nu Belçika'da, Yılmaz Güney, Ahmet Kaya ve Uğur Hüküm'ü Fransa'da, Nihat Akseymen'i İngiltere'de, Nubar Yalım'ı Hollanda'da, Enver Karagöz, Doğan Akhanlı, Ali Ertem, Haydar Işık ve Gökhan Harmandalıoğlu'nu Almanya'da, Teslim Töre'yi İsviçre'de kaybettik. Kürt ulusal direnişinin kadın militanlarından Sakine Can-sız, Fidan Doğan ve Leyla Şaylemez 9 Ocak 2013'te Paris'in göbeğinde Türk Devleti'nin bir tetikçisi tarafından alçakça katledildiler.

İnci ve ben, sürgünümüzün 51. yılındayız. İkimiz de çok iyi biliyoruz, ileri yaşlarda ne yapsan nafile, pas demiri yiyor... Bir gün, bu toplantıda olduğu gibi sadece suretlerimizle değil, ismen değil, cismen de gerçekten güzelim ülkemizde olacak mıyız? Bilmiyorum...

Türkiye'de seçimler yaklaşıyor... Muhalefeti oluşturan tüm partilere düşen önemli görevlerden biri de, Avrupa Sürgünler Meclisi başta olmak üzere, demokratik göçmen örgütleri, Asuri, Ermeni, Ezidi, Grek ve Kürt diasporalarını temsil eden kuruluşları muhatap almak, onların iradesini de sandığa yansıtmaktır.

Siyasal sürgünler üzerindeki tüm baskılara, hayatlarına kastetmeye kadar varan tehditlere, rengârenk arama bültenlerine son verilmeli, tıpkı 1974'te Yunanistan'da faşist cuntanın devrilmesinden sonra yapıldığı gibi, tüm siyasal sürgünlere vatandaşlık haklarını eksiksiz tanınmalı, ülkelerine özgürce dönmelerinin, mesleklerini ve de siyasal çalışmalarını Türkiye'de sürdürmelerinin önündeki tüm engeller ortadan kaldırılmalıdır. Türkiye'nin gerçekten demokratikleşmesi isteniyorsa, sandığa onların iradesi de mutlaka yansımalıdır...

Sürgün tarihe gömülmelidir...

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Politik Sürgünlere Yönelik Baskı ve Tutuklamalara Son! Ecevit Piroğlu'na Özgürlük!

Bir yıldır İnterpol gerekçesiyle Sırbistan hapisanesinde Türkiye'ye iade edilmek üzere tutsak edilen Ecevit Piroğlu için "Sırbistan Devleti'ne Acil Çağrı: Ecevit Piroğlu'nu Özgür Bırak!" başlıklı devrimci-demokratik kurum ve kişiler tarafından bir deklarasyon yayınlandı.

Sırbistan Devleti'ne Acil Çağrı: Ecevit Piroğlu'nu Özgür Bırak!

Türkiyeli sosyalist Ecevit Piroğlu 1 yıldır Sırbistan Devleti tarafından tutuklu. Tutuklanma gerekçesi Türkiye'nin ülke dışındaki politik muhaliflerini "cezalandırmak" için bir araç olarak kullandığı "İnterpol" sistemi.

İktidar partisi mensupları dışında kalan herkes Erdoğan iktidarı tarafından "terörist" ilan edilmekte, yüzlerce yılı bulan hapis cezaları verilmekte, işkence görmekte. Ecevit Piroğlu'da iadesi durumunda tüm bunlarla karşılaşacak Kürt-Alevi kökenli tanınmış sosyalist siyasetçi bir kişidir.

Birleşmiş Milletler İşkence Karşıtı Komite Ecevit Piroğlu hakkında Sırbistan Hükümeti'nden iadeyi durdurmasını talep etmiştir. AİHM, Sırbistan Temyiz Mahkemesi'nin iadenin onanması durumunda son AİHM kararı beklenmeden iadenin gerçekleşmemesi için taraf olduğu uluslararası sözleşmeler nedeni ile Sırbistan Hükümeti'ni uyarmıştır.

Ecevit Piroğlu bir yıldır tutuklu olduğu ve Türkiye'ye iade kararı verilen Sırbistan hapisanesinde açlık grevindedir. 3 Haziran'da görülen son karar duruşması Türkiye "yanlısı" tercümanın duruşmada Piroğlu'nun ifadelerini manipüle etmesi ve avukatlara sözlü ve fiziki saldırı girişiminde bulunması nedeni ile 17 Haziran'a ertelenmiştir. Türkiye'nin Sırbistan mahkemelerine bu denli provakatif etki etme girişimleri, Türkiye mahkemelerinde yaşanacakların bir özetidir. 17 Haziran'da görülecek son duruşma önce Sırbistan'ın taraf olduğu uluslararası sözleşmeler bağlı kalarak Ecevit Piroğlu'nun iadesinin durdurularak serbest bırakılmasını talep ediyoruz.

İmzacılar

Kurumsal imzalar:

Almanya Marksist Leninist Parti (MLPD)
Alternatif Karadeniz İnisiyatifi
Avrupa Demokratik Dersim Birlikleri Federasyonu (ADEF)
Avrupa Demokratik Haklar Konfederasyonu (ADHK)
Avrupa Demokratik Kürt Toplum Kongresi (KCDK-E)

Avrupa Devrimci Demokratik Komün İnisiyatifi (ADDKİ)
Avrupa Ezilen Göçmenler Konfederasyonu (AvEG-KON)
Avrupa Kürt Kadın Hareketi (TJKE)
Avrupa Süryaniler Birliği (ESU)
Avrupa Türkiyeli İşçiler Konfederasyonu (ATİK)
Avrupa Göçmen Emekçiler Birliği (AGEB)
Avrupa Sürgünler Meclisi (ASM)
Birleşik Devrimci Mücadele (BDM)
Devrimci Politika Dergisi
Demokratik Alevi Federasyonu (FEDA)
Dersim İnşa Kongresi (DİK)
Ezidi Koordinasyonu İç Anadolu Kürtleri Platformu (PKAN)
Komün Dergisi Kürdistan Komünist Partisi (KKP)
Maraş Dernekleri Federasyonu (MARDEF)
Mezopotamya Halk Kongresi,
Mezopotamya Özgürlük Partisi (MÖP)
Nor Zartonk – Avrupa
Rote Hilfe
Secours Rouge
Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisi (SYKP Avrupa)
Uluslararası Politik Tutsaklarla Dayanışma Komitesi (UPOTUDAK)
Xeta Sor
Yaşanacak Dünya
Yeşil ve Sol Avrupa
Yeni Demokratik Gençlik (YDG)
Yeni Kadın

Kisiler:

1. Ahmet İnsel –Akademisyen
2. Ahmet Nesin – Gazeteci
3. Ahmet Yıldırım –Muş eski Milletvekili
4. Alaattin Çelik (Politik aktivist)
5. Ali Atalan –Mardin eski Milletvekili
6. Arzu Demir -Gazeteci
7. Aziz Tunç -Yazar
8. Banu Büyükavcı -Doktor -Aktivist
9. Barış Balseçer – Yeni Özgür Politika
10. Baskın Oran – Akademisyen
11. Bedia Özgökçe – Van Belediye eski Eşbaşkanı
12. Cengiz Aktar – Akademisyen
13. Cemal Bozkurt –Tutsak Devrimciler adına
14. Deniz Babir – Siyasetçi
15. Doğan Özgüden -Sürgün Gazeteci- Yazar
16. Engin Erkiner – Yazar
17. Enver Enli -Yazar
18. Enver Toksoy -Yazar
19. Erdal Kılıçkaya -Grafiker
20. Ertuğrul Kürkçü – HDP Onursal Başkanı, AKPM Onursal üyesi
21. Fatoş Göksungur –KCDK-E Eşbaşkanı
22. Faysal Sarıyıldız –Şırnak eski Milletvekili
23. Fazıl Ahmet Taner –Avukat –İnsan Hakları Aktivist
24. Fehim Işık -Gazeteci
25. Fırat Anlı–Diyarbakır Belediye eski Eşbaşkanı
26. Filiz Çelik (Politik aktivist)
27. Frank Jasenski – Avukat
28. Gökay Akbulut – Die Linke
29. Hakan Altun – Akademisyen
30. Hamza Yalçın
31. Hasan Aksu (Yazar)
32. Hasip Kaplan –Şırnak eski Milletvekili.
33. Hatip Dicle-Diyarbakır eski Milletvekili.
34. Hayko Bağdat (Gazeteci)
35. Hüseyin Atas – ADDKİ
36. Hüseyin Şenol (Gazeteci-Yazar, Yayıncı)
37. Hüseyin Üngür – Akademisyen
38. İbrahim Çiçek (Gazeteci Yazar)
39. İnci Tuğsavul (Yazar)
40. İsmail Şahin (Politik aktivist)
41. Yüksel Koç –KCDK-E Eşbaşkanı
42. Kemal Aktaş-Van eski Milletvekili
43. Latife Akyüz – Akademisyen
44. Leyla Birlik –Şırnak eski Milletvekili.
45. Leyla İmret -Cizre Belediyesi eski Eşbaşkanı
46. Lezgin Botan-Van eski Milletvekili.
47. Mahmut Özkan (ASM Eş Sözcüsü- aktivist)
48. Mehmet Emin Adıyaman –İğdır eski Milletvekili

49. Metin Ayçiçek (Yazar- ASM eş Sözcüsü)
50. Murat Çakır – Rosa Lüksemburg Vakfı
51. Mustafa Atıcı – İsviçre Sosyal Demokrat Parti Milletvekili
52. Nejdet Atalay –Batman Belediye eski Başkanı
53. Neşe Özgen – Akademisyen
54. Nejat Pişmişler (Politik Aktivist)
55. Nihat Akdoğan –Hakkari eski Milletvekili.
56. Nursel Aydoğan -Diyarbakır eski Milletvekili.
57. Onur Özgür – Akademisyen
58. Osman Baydemir –Diyarbakır Belediyesi eski Başkanı
59. Osman Okkan –Gazeteci
60. Ragıp Zarakolu (Yazar)
61. Ramazan Pertev –Akademisyen
62. Rıza Algül (Yazar- Müzisyen)
63. Rolland Meister – Avukat
64. Saadet Becerikli -Batman eski Milletvekili.
65. Sait Akgül (Mühendis)
66. SavaşErgül – Akademisyen
67. Selim Açıkan
68. Selim Eski İzmirililer – Akademisyen
69. Selim Günenç - Gazeteci
70. Selim Sadak – Şırnak eski Milletvekili.
71. Selma Irmak – Şırnak eski Milletvekili.
72. Sevinç Ayçiçek (Politik Aktivist)
73. Seydi Fırat - Siyasetçi
74. Sibel Yiğitalp -Diyarbakır eski Milletvekili.
75. Tuğba Hezer Öztürk - Van eski Milletvekili.
76. Yurdusev Özsökmenler - Van eski Milletvekili.
77. Ziya Ulusoy (Yazar)

16 Haziran 2022

BİR ELEŞTİRİ İÇİN AÇIKLAMALAR:

“ASM yapılanması sadece konsey düzeyinde, bildiri yayınlamakla mı zamanını geçirmekte? Mesela bu yapılanma neden gerçek politik sürgünlere ulaşamaz ve sorunları açıklıkla tartışamaz. Örneğin ülke vatandaşı olmamla birlikte diğer bir ülkeye gitmekte gerçekten huzursuzluk duyuyorum. Çünkü 40 yıl sonra tutuklanma sorunu güncel ve ciddi bir sorun. Bu Tayyip uygulamaları sayesinde...”

Neyse daha sonra yazışmak dileğiyle.

Değerli dost,

Öncelikle düşüncelerini ilettiğin için çok teşekkür ederim. Kıdemli bir sürgün olduğun için bu konuya ilişkin düşüncelerini ciddiye alarak birkaç kez okuduktan sonra yanıt vermek istedim. Böylece konu üzerine ortaya attığın soruları bahane ederek konuya ilişkin tartışmaları bir kez daha yinelemek ve yenilemek olanağı benim için de doğmuş oldu. Bu nedenle sana bir teşekkür daha borcum var.

YENİDEN “SÜRGÜN” KAVRAMI ÜZERİNE?

Sürgün ya da sürgünlük üzerine çalışma yapanların en fazla karşılaştıkları tartışma konusu, söz konusu tanımın kapsamına ilişkindir. Bu tartışma, “sürgün ne demektir?” diye başlar. Ve doğal olarak birçok politik ya da sosyolojik kavramda olduğu gibi bu kavramın açılımında da farklı nedenlere bağlı olarak farklı sonuçları ulaşmak sıkça karşılaşılan bir durumdur. Kimi zaman göçün gerçekleştirildiği alan ya da gerçekleştirilme iradesinin kaynağı üzerinden ayrıştırılır ve bizi iç göç, dış göç, gönüllü göç, zorunlu göç (göçe zorlama, göçertme) gibi kavramların içerisinde boğuşmaya mahkûm eder. Kimi zaman mültecilik olayıyla birlikte ele alınarak değerlendirilip “sürgün mü kaçkın mı?” tartışmalarının dar alanı altında yok edilir.

Altında yatan nedenler değerlendirilmeden sadece olayın “bir yerden başka bir yere taşınmak” gibi gerçekleşme biçimi üzerinden yapılan basitleştirilmiş tartışmalar içerisine sıkıştırılarak, örneğin işçi göçü ile zorunlu sürgünlük tanımlarını buluşturan birleştiren ortaklıklar kaybedilir, görülmez.

Sürgün ve sürgünlük kavramlarının böylesine yoğun tartışmalara neden olması elbette bu sözcüğün içeriğinin çok boyutlu olmasından kaynaklanmaktadır. Biliyoruz ki kavramlar da canlıdır. İnsanlığın hak ve özgürlük bilincinin gelişimine paralel olarak sadece “göç ve göçmenlik” kavramları değil, “sürgün ve sürgünlük” tanımları da her çağda kapsamalarını biraz daha genişleterek farklılaşmıştır. Bu anlamda kavramsal boyutta ‘sürgün’ tanımı da çağlarla yaşayan, başka bir deyişle toplumların gelişkinlik düzeyine göre zaman içerisinde değişen bir içeriğe sahiptir. İnsanın toplumsal yaşamının daha çok avcılığa bağlı ilk evrelerinde, av olanakları bakımından yoksullaşan toplulukların, yaşamlarını sürdürmek ya da yaşam kalitesini korumak için daha zengin av olanaklarına sahip alanlara göç ettiklerini biliyoruz. Henüz sınıflı toplumların oluşmadığı toplumlarda bile geçim kaynaklarının zenginliğine bağlı olarak bölge seçimlerinde kabile toplulukları birbirini beslenme alanlarından söküp atmak için gerçekleştirilen savaşlar vardı. Ve bu savaşlarda yenilen topluluklar “yaşamlarını sürdürdükleri beslenme alanlarını terk etmek zorunda” kalmışlardır.

Sınıflı toplumlarda egemen sınıfın elinde olan iktidar gücü ise sürgünlük kavramına politik ve hukuksal biçimleri de katarak genişletmiştir. İnsanlığın özgürlük ve hak bilinci geliştikçe toplumsal bazı olguların da gerçekte sürgün ve sürgünlük olayıyla doğrudan bağlantılı olduğu gerçeğini su yüzüne çıkarttı. Örneğin sosyolojide “mahalle baskısı” olarak tanımlanan gücün egemen inanç, etnik ya da kültürel ayrımcılıkla birleşmesiyle ortaya çıkan dışlama, azınlıkta olana yaşam hakkı tanımadığı zaman azınlıkların yaşam alanlarını “terk etmek zorunda kalmaları” da sürgün tanımını içerisine girmeye başladı.

Osmanlı’da Nefy olarak adlandırılan ve Cumhuriyet’te Türk Ceza Kanunu içinde de kendini devam ettiren, “yasalar içerisinde ceza olarak tanımlanmış bir uygulama” olarak da sürgünlükten söz edilebilir.

Bu nedenle Avrupa Sürgünler Meclisi 2013 yılında hazırladığı ve 2. Kongresinde kabul edilen programında şu şekilde tanımlanmıştır:

“ - Sürgünlük, sosyal, politik, inançsal farklılıklar veya savaşlar ve benzeri nedenlerle ya da doğal afetlerle gerekçelendirilerek insanların doğdukları toprakları ya da yaşam alanlarını terk etmek zorunda bırakma ya da bıraktırma halidir. Kendi iradesi dışında bir dayatma olarak bu hal içinde yaşamak zorunda bırakılan kişi ise, sürgün olarak tanımlanır.

Sürgün veya sürülme olayı, ulus devletlerin ortaya çıkmasıyla geniş kapsamlı ve planlı bir hal almış olsa da, insanlık tarihinin sadece bir dönemine ait bir uygulama değildir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi gibi uluslararası sözleşmelere karşın, günümüz dünyasında da halen milyonlarca insan varlıklarına ve kimliklerine karşı iç ve dış baskılarla karşı karşıya bırakılarak topraklarını terk etmeye, sürgün yaşamına zorlanmaktadır.” (ASM Programı.)

O halde, nedeni ne olursa olsun sürgünlük, “insanların doğdukları toprakları ya da yaşam alanlarını terk etmek zorunda bırakma ya da bıraktırma hali” dir. Bu anlamda Ermeni, Asuri-Süryani, Rum, Laz soykırımları ve tehcirler de, “Mübadele” adı altında gerçekleştirilen zorunlu göçertme de; Kürt ya da Alevi katliamları sonrasında zora dayalı uygulamalar olan tehcir, mecburi iskan halleri ya da “katliamdan kaçma, yaşamını kurtarma iradesiyle” toprakların terk edilmesi de, göçe zorlama, sürme, sürgünlük ve sürgün halleridir. Görece olarak var olan özgürlükleri ve demokratik hakları rafa kaldıran diktatörlükler sürecinde düşüncelerini özgürce açıklayamama, kendini özgürce ifade edememe nedeniyle yaşam alanlarını ya da ülkesini terk etmek zorunda kalma halleri de sürgünlük halleridir.

Bireysel olarak “sürgün” politik aktivist olabileceği politik aktivite içerisinde olmayan bir kişi de olabilir. Bu bireyin “sürgün” olma vasfını değiştirmez. Ama biliyoruz ki “sürgünlük” her zaman ve her yerde “politik” bir olgudur ve bu perspektifle ele alınmak gerekir.

ULUSLARARASI HUKUKTA MÜLTECİLİK = SÜRGÜNLÜK KAVRAMLARI

Sürgünlüğün mutlaka bir “devlet tarafından cezalandırılma tehlikesine karşı ülkeyi terk etme” içeriğiyle tanımlanması, insan hakları mücadelelerinin gelişmesi ve büyük bedeller ödenerek kazanılmış haklarla birlikte giderek genişletilmiştir.

Bu başlık altında yeniden uzun uzun yazmak yerine 29. 06. 2013 tarihinde Brüksel’de gerçekleştirilen Barış Ve Demokrasi Konferansı’na ASM imzasıyla “Sürgünlük ve Sürgünlere İlişkin Demokratik İstemler” adıyla sunulan tebliğimizin ilgili bölümünü özet olarak aktarmakla yetineceğiz:

“ Mültecilerin, uluslararası alanda birçok sözleşme ile hukuken korunmaya alınmış olan hakları, 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin dört maddesine dayandırılır:

Madde 1: Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler, birbirlerine karşı kardeşlik anlayışıyla davranmalıdırlar.

Madde 3: Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır.

Madde 13: Herkesin bir devletin toprakları üzerinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkı vardır. Herkes, kendi ülkesi de dâhil olmak üzere, herhangi bir ülkeden ayrılmak ve ülkesine yeniden dönmek hakkına sahiptir.

Madde 14: Herkesin zulüm altında başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı vardır.”

Mültecilerin doğrudan ya da dolaylı korunmasına ilişkin günümüzde de hukuken geçerli olan düzenlemeler esas olarak 1951 Cenevre Sözleşmesi’nde ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği Tüzüğü’nde yer alır. Bunlardan ilki mülteciliğin tanımını yaparak, mültecilerin doğrudan korunması, ayrımcılığa maruz kalmamaları, özgürlük, kişi güvenliği gibi temel insan haklarının korunması gibi koruma önlemlerini belirlemiştir.

14 Aralık 1950 tarihli BMMYK Tüzüğü ise, mültecinin hayatı veya özgürlüklerinin tehlike altında olacağı bir ülkeye geri gönderilmesini engelleyen maddesiyle mülteciliği güvenli kılmaya çalışır. Bu temel vurgunun yanı sıra mülteci statüsüne ilişkin karar verilmesi, sığınma sağlanması, ülkeden atılmanın önlenmesi, kimlik ve seyahat belgeleri, ülkeye gönüllü olarak geri dönmeyi kolaylaştırılması, aile birleşimlerinin kolaylaştırılması, eğitim kurumlarına giriş garantisi, çalışma hakkı ve diğer ekonomik ve sosyal haklardan yararlanma garantisi, yurttaşlığa kabulün kolaylaştırılması gibi konularda Yüksek Komiserliğin görevleri olarak saptanmıştır.

Ülkeler için tavsiye niteliğinde olan 1967 tarihli Birleşmiş Milletler Ülkesel Sığınma Bildirisi ya da 1951 Sözleşmesi’nde yer alan zaman ve coğrafi kısıtlamaları mülteciler lehine kaldıran 1976 tarihli Cenevre Sözleşmesi’ne Ek Protokol (New York Protokolü) gibi onlarca uluslararası antlaşma sürgündeki yaşamları güvence altına almaya çalışmıştır.

1969 Afrika Birliği Örgütü Sözleşmesi 1951 Sözleşmesi’nin mülteci tanımına “dış saldırı, işgal, yabancı hâkimiyeti ve kamu düzenini ciddi şekilde

rahatsız eden olaylar” nedeniyle ülkesini terk eden kimseleri de katarak mülteci tanımını genişletmiştir. Ayrıca mültecilik için 1951 Sözleşmesi tanımında yer alan “haklı bir zulüm korkusunun varlığı” şartını da kaldırarak ülkeye dönme korkusu olarak “korku” kapsamını genişletmiştir.

1980’lerde Orta Amerika’da yaşanan iç savaş ve beraberindeki mülteci krizi sonrasında 1984’de düzenlenen “Orta Amerika, Meksika ve Panama’daki Mültecilerin Yasal ve İnsancıl Problemlerden Korunması Hakkında Uluslararası Konferanslar Dizisi” sonrasında kabul edilen Cartagena Bildirisi, daha önceki sözleşme ve bildirilerdeki mülteci tanımlarını biraz daha genişletilerek “yaygın şiddet, dış saldırı, iç çatışmalar, yaygın insan hakları ihlalleri ya da kamu düzenini ciddi biçimde bozan diğer durumlardan dolayı yaşamları, güvenlikleri ya da özgürlükleri tehdit altında olduğu için ülkelerinden kaçan kimseler” olarak tanımlanmıştır.

AVRUPA SÜRGÜNLER MECLİSİ (ASM) ÇALIŞMALARINA KİMLER KATILABİLİR?

Her kurum, çerçevesini çizdiği çalışma alanında kimlerin ve hangi hukukla çalışabileceğini kuruluşunda belirler ve tüzük maddesi haline getirir. ASM’de kuruluş aşamasında gerçekleştirdiği çalışmalarla ASM üyeliğinin hangi koşullara sahip olması gerektiğini kendi kurumsal bünyesi içerisinde kongre ile belirlemiştir:

“ - Avrupa Sürgünler Meclisi, Programı’nda belirlenen amaçlar üzerinde çalışmalara gönüllü olarak katılmak isteyen; sürgünlüğü yaşamakta olan ya da yaşamış olan ya da sürgünlük olgusunu reddeden ve bu temelde çalışma yapmak isteyen; her türden ayrımcılığa ve anti-demokratik uygulamaya, faşizme, emperyalist saldırganlığa ve militarizme karşı olan bireysel katılımlarla oluşur.” (ASM Çalışma İlkeleri.)

Tüzüğümüzün (Çalışma İlkeleri) ilk maddesi kurumsal çalışmada yer alacak kişilerin tanımını böyle vermektedir. Elbette ki bir kurumun çalışmalarına katılım bazı ölçütlerle belirlenir. Elbette ASM, sürgünlük alanında ve sürgün hakları hedefine odaklanmış bir çalışma alanıdır.

Programının, hedeflerinin ve taleplerinin belirlenmesinde sürgünlerin taleplerinden yola çıkılması zorunludur. Ama ASM’de çalışmak için “sürgün olmak” zorunluluğu yoktur ve olmamalıdır. Bu alanda gönüllü çalışma istemi yanında “her türden ayrımcılığa ve anti-demokratik uygulamaya, faşizme, emperyalist saldırganlığa ve militarizme karşı” olan bir düşünce ortaklığı da aranmaktadır. Zira bu olmadan sürgünler yanında yer alabilmek mümkün değildir.

Ve elbette bunların yanı sıra böyle bir çalışmanın iktidarların güdümünde de olmaması bir zorunluluktur. Bu nedenle tüzüğümüzün hemen ikinci maddesi kurumun temel özelliği olan Sivil Toplum Kurumu (NGO) vurgusunu yapar:

“- Avrupa Sürgünler Meclisi sivil demokratik bir kuruluştur. Devletlerden, hükümetlerden, tüm siyasi parti ve örgütlerden bağımsızdır.”

Ülkesinde insan onuruna yaraşır, özgür, onurlu ve can güvenliği güvencesine sahip olarak yaşayabilme koşulları olmadığı için Avrupa’da yaşamak zorunda kalan ama Türkiye’ye gidip gelebilen birilerinin ASM’de çalışmasını sınırlayan bir anlayış ASM tarafından hiçbir zaman eleştiri konusu yapılmadı, yapılamaz da. Sürgün’ün ister bireysel çabalarla isterse kurumsal desteklerle terk etmek zorunda kaldığı ülkesine gidip gelebilme olanaklarına sahip olması ve bunu kullanabilmesi mümkündür.

AVRUPA SÜRGÜNLER MECLİSİ (ASM) NELER YAPMAKTADIR?

ASM, sürgünlere yönelik doğrudan yardım amaçlı kurulmuş bir kurum değildir. Olanakları çerçevesinde elbette bu tür uygulamaları da olabilir ama çalışmalarının temelini şöyle özetlemek mümkündür:

Avrupa Sürgünler Meclisi, “sürgünlere ulaşmak ve onların hak ve özgürlüklerini koruyup, sürgünlük halinin adil, özgürlükçü ve demokratik kazanımlarla ve bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılması; ülkelerine dönüş koşullarının oluşturulması; uğradıkları zararların tazmini ve sürgünden sorumluların evrensel hukuka bağlı olarak cezalandırılmasını sağlamak için Avrupa ve Türkiye’de hukuksal, sosyal, politik, kültürel, sanatsal ve ilgili diğer alanlarda çok yönlü çalışmalar yapar.”

- Avrupa’da yaşayan (adına ister mülteci ister genellikle aşağılamak amaçlı olarak söylenen kaçkın diyelim) sürgünlerin yeni yerleşim alanlarında insan onuruna uygun ve güvenceli bir yaşam sağlayabilmelerinin
- Ülkelerine tekrar ve özgür koşullarda dönebilmeleri için koşulların oluşturulması çalışmalarını destekler.

ASM bu konuda bir hayli çalışma yaptı. Çalışmalarının odağında ise her zaman Interpol uygulamalarına yönelik eleştirel duruş ve direniş vardı. Bu kurum tarafından tutuklanan bütün sürgünler için değişik türden çalışmalar gerçekleştirildi. Neredeyse bu konunun giderek daha çok ASM’nin özel ihtisas konusu haline geldiği söyleyebiliriz. Konu Interpol yetkililerine de doğrudan ASM aracılığıyla tekrar tekrar dillendirildi.

Ayrıca bulundukları ülke mahkemelerinde politik gerekçelerle tutuklanan ya da yargılanan sürgünlerle olan dayanışma ve özgürlükleri için mücadele kurumumuzun ısrarla sürdürdüğü çalışmalarından biri olmuştur.

Yazının başında aktardığım notunuzda “ASM yapılanması sadece konsey düzeyinde, bildiri yayınlamakla mı zamanını geçirmekte? Mesela bu yapılanma neden gerçek politik sürgünlere ulaşamaz ve sorunları açıklıkla tartışamaz” diye bir eleştiride bulunuyorsunuz. Sanırım bu eleştiri çalışmalarımızı izlemekte yaşanan bir eksikliğin ifadesidir.

ASM “sürgünlük” olayını bütünüyle “politik bir uygulama” olarak tanımladığı için, yaptığı çalışmaların hepsi doğrudan “politik sürgünler” içindir. Bir hak ihlali için bildiri yayınlamak da, bir Interpol tutuklusu için direniş çağrısı yapmak da, bu konuda somut adımlar atmak da ASM’nin eylemleri içerisinde haylice fazla örnekle sergilenebilir. Tanımlarımızda “gerçek politik tutuklu - gerçek olmayan politik tutuklu” ayrımı yoktur. Elbette gönüllülük esasına dayalı olarak bir avuç sayılabilecek ilgili arkadaş tarafından sürdürülen bu çabaların bugün de yarın da yani hiçbir zaman yeterli olduğunu söyleyemeyeceğiz.

Çağımızda sürgünlük öylesine bir kitlesellik kazanmıştır ki, bunların az bir kısmıyla ilgilenebilmek bile önemlidir. Ama biliyoruz ki tek sürgün örgütlenmesi biz değiliz ve farklılıklarımıza rağmen bütün bu tür örgütlenmeler kendi alanlarında bu tür çabaları sürdürmektedir. Bu da bizim konu kapsamında iyileştirmelerin umutlarımızın üzerinde olacağını göstermektedir.

Elbette ASM çalışmalarını yaygınlaştırabilmek için bütün sürgünlere ulaşmaya çalıştı.

Bu konuda ülkeler düzeyinde (Almanya, Hollanda, İsviçre) ve birçok kentte (örneğin Almanya’da Nürnberg, Stuttgart, Braunschweig, Heilbronn, Hannover) konuya ilginin çekilebilmesi amaçlı paneller düzenledi. Avrupa’da sürgün yaşamlarını tanıtarak dayanışma duygusunun geliştirilmesine katkı sağlamaya çalıştı.

Sorunu her demokratik platformda dillendirerek sorunun taşıyıcısı oldu.

Sorunların açıklıkla tartışılmasından kaçınıldığı anlamını taşıyan cümlelerinizi yorumlayabilmek ise ne yazık ki bizim için mümkün değil. Bu türden bir davranış açık kitle çalışması yapan bir kurum için mantık dışıdır ve tartışılması gereksizdir.

Yapılanların yeterli olduğunu söylemek elbette mümkün değildir.

Ama örneğin 1980 kitlesel mülteci akınlarından sonrasında başlatsak bile 33 yıl sonra ancak gündeme taşınabilmiş bir sorunun bugün yaşanan acemiliklerinin bir nedeni olarak tanımladığımız “geçmişte soruna ilişkin yaşanan ilgisizliğe” de küçük bir sitem göndermek sanırım kötü niyetli bir hesaplaşma olarak değil ama gelecek çalışmalara aktarılan bir uyarı olarak değerlendirilebilir.

Bu zamana kadar gerçekleştirdiği çalışmalar internet sayfamızdan izlenebilir.

<http://avrupasurgunleri.com>

“HAZİRANDA ÖLMEK ZOR”

Nazım Hikmet Ran

Orhan Kemal

Ahmed Arif

Kalbim Dinamit Kuyusu

*Beni, gözlerin götürür
Gözlerin
Aşkla, acıyla...
Kuşatmışlar
Sesimi, soluğumu
Kesilmiş
Tuz-ekmek payım
Vurgunum
Ve darda,
Gözaltındayım.
Dal, kor keser
Penceremde açarsa
Kuş, vurulur
Üzerimden uçarsa.
Ve hal böyle böyle,
Yol bu yöndeyken
Gelir,
Ki her gelişinde
Daha da içten
Gelir,
Soluk soluğa
Benim olursun.*

*Amansız sarmasında
Kollarımın
Esrik,
Çılgık çılgığa
Erir, kar gibi vücudun...
Nicedir,
Kahpe ağzında
Bir salgın,
Bir deprem gibi künyemiz.
Nicedir,
Başımıza zindan dünyamız.
Biz ki
Yarınıyız halkın,
Umudu, yüzakıyız,
Hıncı, namusu...
Şafakları,
Taa şafakları
Hey canım,
Kalbim
Dinamit kuyusu...*

Ahmed Arif

Bu kez de İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyeliklerine karşı sürgünler.

Türkiye'de iktidar, dünyada ihtiyatla karşılanan, ancak iç politikadaki düşüşe karşı alan açma hevesine koşut, İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyeliklerine engel olma hamlesini yine bir pazarlığa bağladı. Her türlü sorunu fırsata çevirip kendi siyasal ömrünü uzatmaya çabalayan AKP iktidarı bu sefer de İsveç ve Finlandiya'nın NATO'ya üyelik başvurusundan ne koparabilirim diye harekete geçti. Bunun için de bu ülkelerdeki sürgünleri ve muhalifleri şantaj aracı olarak kullanmayı deniyor. Buna bağlı olarak bu iki ülkeden bilindiği kadarıyla 30 kadar sürgünün iadesini talep etti.

Kendini sayısız kez muhaliflere gösterdiği pervasızlıklarla yurt içi – yurt dışı hiç fark tanımadan hissettirme ihtiyacına hizmet edecek yaklaşımları şaşırtıcı değil. Kırmızı bültenlerle yurtdışında herhangi bir an ve kentte coğrafyalar boyu sürüp giden bir takibin faili olmaktan, egemenlerin birlikteliklerini tercüme eden hatırlatmalarla karşılaşmalar hep gündemde.

Ancak tercihlerindeki antidemokratik tutum ve kararları manipülasyonlara imkân sağlayan dil ve refleksleriyle telaffuz edilen kozları asla hiçbir ilkesel ve hukuksal düzelti tanımıyor.

Manastırdan kiliseye, paradan senete, mal mülk sermaye ne varsa yağmalayıp el koyabilmiş, insan, çocuk, ticari veya kültürel alan hiç fark gözetmeksizin, her şeyin el değiştirmesine yabancılık çekmeyen bir davranışsal mirastan söz ediyoruz.

Anadolu'da inançlara, kimliklere kültürel ve politik tutumlara karşı saldırıların çok geniş ve uzun hikâyelerinin sarsıcı trajik tarihinden biliyoruz bunu. Ölen ya da sürgündeki Ermenilerin mallarına el koymaya izin veren Emval-ı Metruke, 1936 'larda cemaat mallarına el koymayı öngören Devri Tasfiye Paylaştırma Komisyonlarının ya da 1964'de Rumları süren kararlarla hiç bir vicdani ve yasal ölçü tanımadan Anadolu'da türedi zenginlere alan açan faaliyetler bunlardan sadece bir kaçı.

Öte yandan devrimciler muhalifler, sosyalistler, bu arındırma politikalarının her dönem zarar verme, yıldırma kuşatma altında tutma heveslerinin değişmez öznelidir de. İster bütünleyici ve eklenti ister mütemmim cüz ve teferruat ne denirse o haliyle, her zaman birbirinin olmazsa olmazı oldu.

Güncele dönersek, İsveç ve Finlandiya'nın Rusya'yı ajite eden NATO'ya üyelik girişiminin sürgün muhalif Ragıp Zarakolu'nun Türkiye'de emekli maaşına el konulması olarak tezahürü ortalama yaşam deneyimlerinden oluşan hiçbir aklın kolayına algılayabileceği bir pratik değil elbette. Üstelik Yargıtay Genel Kurulunun 2021'de aldığı emekli maaşlarının bloke edilemeyeceğine ilişkin karar uyarınca bu yasal olarak mümkün olmasa bile.

Bir dönem vatandaşlıktan çıkarma, sonrasında İnterpol aracılığı ile kuşatma, değişik renkte listelemelerle yasaklı kılma gibi keyfi pek çok yorum şaşırtıcı değil, ancak esef verici.

İsveç'ten liste verip istenenler arasında yedi yıl önce hayata veda eden Sıraç Bilgin'in adının da olması yeterince açık bir bozukluğun ifadesi olsa gerek. İç politikada sahte algılar ve itaat alışkanlıklarıyla üretilen bu vasat, AB'ye insani yardım adı altında baştan sona ucuz emek olarak sınıflandırılan başta Suriyeli olmak üzere her ulustan göç etmiş insanı pazarlayan iktidar, sürgünleri de birer rehine olarak tehdit ve şantajına konu etmekten geri kalmıyor elbet.

İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyeliğine karşı Türkiye vetosu kuşkusuz Rusya'yı da hoşnut etmektedir. Bunun için de içerde yaklaşmakta olan genel seçimlere bir yatırım olarak heveslendikleri yeni bir Suriye operasyonuna Rusya'dan izin koparma fırsatı arayışı olayın bir diğer boyutudur.

Bu paçavra taktikler, tilki tüccar mimikleri, dış politikaların temel gereği olan bilgi ve müzakere edebilme yetkinliğinden yoksunluğun işareti. Bu tutum uluslararası hukuksal kurum ve kararların ne denli tahrif edilebileceğini ya da bu kapıdan bu denemelerin nasıl döndürüleceği de birer gösterge olacak, gerçek tipik devlet ve hukuk üstünlüğü ilkeleri nasıl suret bulacak. Başlayan küresel büyük yeni bir bunalımın ve son otuz yılın değişmekte olan paradigmaların oynaklığına bağlı dünya yeniden şekillenirken, sürgünler de ciddi tehditlerle karşı karşıya. Asıl sorun bu tehditlerin ne denli meşruiyet kazanacağıdır.

Ne listeler ne tehditler ne sahte keyfi hukuk dışılıkların devamlılık temelinde hiçbir ciddiyeti olmadığı gibi, son durumda özne olarak hedeflenen sürgünlerin buna yönelik bir korkuları da olmayacak. Sürdürülebilir bir tehdit fikri her zamanki gibi sonuçsuz kalacak.

Tarihe bakan bunu görebilir.

Tarih boyunca dünya üzerinde yaşamakta olan insanlık, bir yerden başka bir yere giderek göçler gerçekleştirmiştir. Göçlere ve sürgüne neden olan sebepler değişkenlik gösterse de, geçmişten günümüze kadar değişmeyen etmenlerin başında savaşlar, işgaller ve iklim değişiklikleri gelmektedir. Bu etmenleri oluşturan ise bugün sömürü düzeninin kendisidir.

Göç insanlık tarihinin ortaya çıkmasıyla birlikte var olan bir gerçekliktir. Sınıfların var olmadığı ilkel komünal dönem içerisinde dahi yaşamsal ihtiyaçlardan kaynaklanan sebeplerden ötürü insanlar göç etmişlerdir.

Sınıfların oluşumu ile göç etme eyleminin niteliği de daha farklı bir boyut kazanmıştır. Kapitalizmin ortaya çıkması ve gelişmesiyle birlikte artı-değer sömürsüne ihtiyaç duyulmuş, bu sebeple kırdan şehre göçler yaşanmıştır. Yine kapitalizm iç pazara hâkim olmak için ulus-devlet anlayışına sarılmış ve farklı ulus, inanç, milliyetler büyük kıyıma uğramış, zorla sürgün ettirilmiştir.

Göçe neden olan temel sebeplerden biri de savaşlardır. Emperyalizm, pazarları ele geçirmek ve kendi hegemonyasını kurmak adına bir avuç tekelin ve onların devletlerinin amansız ve yıkıcı rekabetini içerir.

Emperyalistlerin bu rekabet içerisinde çıkarttıkları küçük çaplı veya bölgesel savaşlar, çatışmalar, işgaller yarı sömürge ve bağımlı kapitalist ülkelerde yaşayan çoğunluğunu yoksulların oluşturduğu on milyonlarca insanı göç etmeye zorlamıştır.

Emperyalist-kapitalist sistemin son yıllarda derin bir kriz içerisinde çırpınması ve bununla birlikte gelişen emperyalist hegemonya mücadelesi sıcak çatışmalara evrilmiştir.

Orta doğuda, Suriye, Irak, Libya gibi ülkelerde çıkarılan savaşların yarattığı yokluk yoksulluk, sürgünlük, göç gibi ağır ölümcül sonuçları olan yıkıcı gerici savaş bazen artan bazen yavaşlayan dozda devam ederken; ABD, NATO ve AB emperyalistlerinin kışkırtmasıyla, emperyalist Rusya'nın Ukrayna'ya işgal saldırısını başlatması ile birlikte bu gerçeklik daha da görünür hâle gelmiştir.

ABD emperyalizminin Doğu Avrupa'ya hâkim olma çabası, hedefindeki Ukrayna'yı bu yönlü kışkırtma ve askeri olarak donatması, Rus emperyalizmini bu tehditler karşısında Ukrayna'yı işgal etmeye itmiştir. Uzun bir süre yaşanan gerginlikten sonra 24 Şubat günü emperyalist Rusya, Ukrayna'yı işgal hareketine başlamıştır.

ABD, AB, NATO ve Rusya karşıtlığı ve çıkar çelişkileri düzleminde ortaya çıkan savaşla birlikte, hegemonya mücadelesinin faturası, ezilen yoksul halklara kesilmektedir. Savaş, ölüm, yokluk, yoksulluk büyük yığınların günlük yaşamlarını doğrudan etkilemekte olup, yüzbinlerce, milyonlarca insan göçe, kaçışa ve yaşadığı toprakları terk etmeye zorlanmaktadır.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile Ukrayna halkının komşu ülkelere göç süreci de başlamıştır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) paylaşmış olduğu verilere göre 24 Şubat'tan günümüze savaş nedeniyle yerinden edilen toplam kişi sayısı 7 milyonu aştı. Bu sayı, 37 milyon olarak bilinen Ukrayna nüfusunun beşte birine tekabül ediyor.

Ukraynalı mülteciler, büyük ölçüde Polonya, Romanya, Slovakya, Macaristan ve Moldova gibi komşu ülkelere gidiyor. Az sayıda kişinin de Rusya ve Belarus'a sığındığı belirtiliyor.

AB Komisyonu'nun işlerinden sorumlu üyesi Ylva Johansson'ın "Gelecek veya gelmek isteyecek çok daha fazla sayıda kişi için hazırlıklı olmalıyız. AB, bu kişileri memnuniyetle karşılamalı" diye konuşurken Almanya İçişleri Bakanı, "Avrupa'ya gelen Ukraynalı sığınmacıların iltica prosedüründen geçmesine gerek yok, 3 yıllığına sığınma alacaklar" sözleri emperyalist ülkelerin göç politikalarındaki iki yüzlülüğünü ortaya çıkarmıştır.

Yine Avrupa ve ABD'deki burjuva medya sözcü ve muhabirleri tarafından Ukraynalı göçmenler için "Bunlar Suriyeli değil Hristiyan ve beyazlar", "Burası Irak değil, nispeten medeni", "Burası üçüncü dünya ülkesi değil, Avrupa", "Bu insanlar Avrupalı ailelere, komşularınıza çok benziyorlar" vb. söylem ve yorumları emperyalizmin göç politikasını şoven ırkçılığın da boyutlarını gözler önüne sermektedir.

Emperyalist ülkelerin göç politikaları üzerine sergilemiş oldukları bu ikiyüzlülük ve şoven yaklaşımlara yabancı değiliz.

Yakın zamanda Suriyeli göçmenler için sınırları kapatan ve yarı sömürge ülkeler ile para karşılığında anlaşılan emperyalist ülkelerin Ukrayna halkına karşılıksız kucak açması, çıkar ilişkisinin ve hegemonya mücadelesinin bir sonucudur.

Sonuçta bu göçün sorumlusu emperyalist-kapitalist sistemin kendisidir. Emperyalist hegemonya dalaşını Ukrayna halkı ödemektedir.

Emperyalist-kapitalist sistem derinleşen krizini aşabilmek için dünden daha çok savaşımlara, yıkımlara sarılacak ve zorunlu göç ve sürgün sorunu azalmak bir yana daha fazla artacaktır.

Göçlere ve sürgüne yol açan, sorunu yaratan emperyalizme ve şovenizm zehrine karşı, enternasyonalist bilinçle, bütün dünya işçileri ve halkları kardeşir şiarıyla mücadele edelim.

Avrupa Sürgünler Meclisi 28 Haziran 2014'de Frankfurt'ta toplandı.

Coşkumuzdan, nitel düzlemimizden bir kayıp ya da eksilme yoktu. Ancak nicel sayımızdan epey bir düşüş yaşanmıştı. Coşkulu konuşmalar, tartışmalar yapıldı. Bazı yoldaşlar yapmış oldukları esprilerle, toplantının gri rengine daha canlı renkler katmış olsalar da, toplantının sanat yönü yine de yetersiz kaldı. İçimizde şair var mıydı bilmiyorum, Filistin de bu türden toplantılarda gördüğüm gibi, birisi çıkıp, bizleri hop oturtup hop kaldırtan bir şiir okumadı. Yoldaşlardan, aralarda ya da toplantı içinde bizleri, tartışılan konuları karikatürize ederek unutulmaz katılım sağlayan karikatürist var mıydı, vardı da yapmadı mı bilmiyorum. Birkaç resmi ile gelen hem resimlerini sergileyen, hem de evinde resim olmasını isteyen yoldaşlara emeğinin karşılığını alarak evlerimizin resim gereksinimini gideren ressam yoldaşlar da yoktu.

Bilmemiz gerekiyor ki, Türkiyeli sürgünlük artık Nazım'ın sırtında, Türkiye'den kalan "son gömlek" ortamı gibi değil. Sürgünlük toplumsallaşarak sosyolojik bir olguya büyüdü. Artık, ressamı, karikatüristi, edebiyatçısı, yazarı, teorisyeni, örgütçüsü, politikacısı, birçok dil bilen dil bilimcisi ile sosyal bir topluluk haline geldi. Evrensel boyut kazandı. Farklı uluslardan oluşan çok dilli, farklı deri renklerinden oluşan çok renkleri, değerleri ile gerçek enternasyonal bir dünya gücü haline geldi. Enternasyonal niteliği, sosyolojik yapısı ile dünya toplumsal ilerleme sürecinin manivelalarından birisi oldu.

Birlikli her sürgün, yaşadığı ülkeye entegre olurken birikim ve değerlerini de o ülkenin değerlerine katıyor. Dolayısı ile ülkesel ve bazı ulusal değerler de melezleşen insanla birlikte çok renkliliğe doğru bir evrimleşme yaşıyor. Örneğin Türkler ve Kürtler Almanların birasını içmeyi ve diğer kültürlerini öğrenirken Almanlara da döner yemesini öğretiyorlar. Sürgünlerin yaşadığı ülkenin dilini, kültürünü öğrenmesi önemli. Ancak hiç dil öğrenmeyenlerin bile ezici çoğunluğu yaşadığı ülkenin kültürünü öğreniyor. Kendisi de değişiyor. Aslında sürgünler dünyası, giderek dünyamızın bir parçası, bir rengi olma sürecine doğru ilerliyor. Sürgünler ve sürgünlük denen sosyolojik olgu insanlığın derinliklerine kadar inerek her alanda toplumsal gelişim ve ilerlemeye katkı sağlıyor.

Sürgünlüğün evrensel boyutu özetlemeye çalıştığım minval üzere devam ediyor. Ancak Türkiyeli sürgünlerin kendine özgü yanları var. Kendine özgü yanında, siyasal sürgünlük ve hayatın dayatmış olduğu sürgünlük var. Hayatın dayatmış olduğu sürgünler: Savaş, doğal afet, yoksulluk, olanaksızlık vb. gibi hayatın dayatmaları sonucu gönüllü olarak sürgün hayatına girmiş olanlardır. Siyasi sürgünler ise; siyasi hayatını Türkiye ve Kürdistan da idame ettirmesine devletin izin vermediği, siyasi yaşamını yurt dışında sürdürmek zorunda kalanlardır.

Bu bağlamda Avrupa Sürgünler Meclisinin bir Türkiye ve Kürdistan ile ilgili yanı, bir de dünya boyutu var. Bil vesile, hem Türkiye ve Kürdistan hem de dünya çapında enternasyonal düzlemde işleve sahip. Dolayısı ile : "mütevazı olalım gücümüze göre yük omuzlayalım, kendi işimize bakalım, şimdilik de olsa enternasyonal boyutu aşalım" diyenler de olur, kendinden enternasyonal katkı sunacak gücü görüp enternasyonal ilişki kuran ve katkı sunanlarda olur.

O nedenle ne bir koşul ne de bir yasaklı durum var. Ama enternasyonal boyutta da Türkiye ve Kürdistan boyutunda da: sanat, teorik, ideolojik, politik vb. gibi bütün birikim, değer üretenlerin birikimlerini sergileyecekleri, etkin hale getirecekleri, insanlığa sunacakları bir kolektivitedir Sürgünler Meclisi.

Siyasi sürgünlerin tümüne yakını entelektüel emek üreten emekçi durumundadır. Her bir sözü, her bir çizgisi, her bir şiiri çok önemlidir.

Her entelektüel emek sahibinin kendi partisi ya da örgütü olsa bile üretmiş ve üretmekte olduğu değer ve birikimlerin tümünün en iyi karşılık bulacağı yer Sürgünler Meclisidir.

Kısa özetlerle belirtmeye çalıştığım: Einstein'ın "buluşların anası gereksinmedir" dediği bağlamda; Sürgünler Meclisini gerekli kılan ve üreten nesnel nedenler son derece kapsamlı ve kalıcıdır. Sürgünler Meclisinin amacı ise bu sorunların çözüm aracı olmaktır.

**Peki, "buradan bir şey çıkar mı?"
Çıkartamazsan hayır!**

Sürgünler Meclisinin son toplantısında yapıldığı gibi tartışmalar içten ve samimice yapılırsa, herkes dağarcığında var olan bilgi birikimini bütün netliği ve içtenliği ile sergiler ve yoldaşlarının birikiminin üstüne değil yanına koyarsa, toplantı aralarında dostça kulisleryapılırsa, toplantının bitiminden sonra birlikte çay kahve içerek, şarkılar, türküler söylenerek dostluklar

Tabi adına laik konuma getirilince: Sürgünlüğün gelip geçici bir şey olmadığı, Türkiye ve dünya genelinde kalıcı ve insanlığın geleceğinde rol oynayacak bir fenomen olduğunun bilincinde olarak, Türkiye Kürdistan ve dünya boyutunda olması gereken yere oturtulunca.

Olması gereken yere oturtulması durumunda, sürgün her entelektüel emek sahibinin katılım ve katkıları ile çok önemli bir değerler bütünü yaratacaktır. Şairin şiirinin en iyi dinleyici bulacağı, ressamın resminin en iyi alıcı ve yorumcu bulacağı, konuşmacının en iyi dinleyici bulacağı, teorisinin en çok işe yarayacağı yer olacaktır Sürgünler Meclisi.

Tabii ki, "oradan bir şey çıkar mı?" diye "bir şey çıkacak yer" arayan anlayışı ile değil, "bir şeyler yaratıp üretecek" olan bir anlayışla yaklaşılnca bu yazdıklarım olur. Değilse olmaz. Olmaz çünkü amaçla araç bir birine denk düşemez. Araç ile amacın çakışmadığı ortam ve durumda, bir olumlu sentez asla yaratılamaz.

derinleştirilip, pekiştirilirse hele bir de güzel bir şiir okuyan olursa (ki onu yapamadık) Sürgünler Meclisinden çok şey çıkar.

Bu yazdıklarım yapılırsa Sürgünler Meclisinden çok şeyin çıkacağını; görerek yaşadığım hayat, okuyarak, dinleyerek öğrendiklerimle çok iyi biliyorum.

**O nedenle bütün sürgünleri
Sürgünler Meclisinde birleşmeye
çağırıyorum.**

Sürgün genel bir kavramdır; döneme, terk edilen ve gelinen ülkelerle, gitmek zorunda kalan insanlara göre farklı özellikler gösterir. Aynı ülkeden giden insanlar farklı ülkelere gittiklerinde farklı sürgünlükler yaşarlar.

Isabele Allende'nin *Dieser weite Weg* romanı bir kadın ve erkeğin çifte sürgünlüğünü anlatır. İspanya iç savaşını Falanjistlerin kazanmasından sonra Fransa üzerinden Şili'ye giderler; bu ülkede yaşadıkları otuzdan fazla yılın ardından Pinochet darbesi nedeniyle Venezüella'ya gitmek zorunda kalacaklardır. Ayrıldıkları ve gittikleri ülkelerin dili aynıdır: İspanyolca. Dilini bildiği bir ülkeye giden sürgünle, bilmediğine gidenin sürgünlükleri farklı olacaktır. İkinci örnekte –mesela Hollanda'ya giden Şilililer gibi- dilsizlik ve dolayısıyla iletişimsizlik önemli sorun iken, Venezüella'ya gidenler bunu yaşamayacaktır.

Tanınmış Alman yazarlarından Anna Seghers Naziler nedeniyle Fransa'ya gittiğinde bunu sürgünlük saymaz çünkü yeni ülkenin dilini ve kültürünü bilmektedir. Nazi işgali sonucu buradan Meksika'ya gitmek zorunda kaldığında durum değişecektir.

Yaşananların tamamı sürgünlüktür ama aynı kelimenin içeriği değişiktir. Sürgünlükle ilgili genel belirlemelerle yetinildiğinde özgün sürgünlükler anlaşılamaz ve her sürgünlüğün özgünlüğü vardır ve bu da alt özgünlüklere ayrılır.

Örnek olarak Türkiyeli Avrupa sürgünlerinde kişinin Almanya veya İsviçre'ye gitmesi, burada iltica etmesi, bu politik kişinin sonraki yaşantısını etkileyecektir. Almanya'da yıllar önce gelip yerleşmiş işçilerle ilticacıların ilişkisi yoğun sayılabilecekken, işçi göçünün daha yeni olduğu İsviçre'de durum değişiktir.

TÜRKİYELİ SÜRGÜNÜN ÖZGÜNLÜKLERİ

Konumuzu büyük çoğunluğu oluşturan Avrupa sürgünleriyle sınırlandıracak olursak;

1. İnsanlar bir ülkeden çıkıp, sayıları daha az olan ama o ülkenin dilini konuşan insanların yaşadığı başka bir ülkeye geldiler. Durumları Şili'den Meksika'ya sürgüne gidenlerden daha iyiydi çünkü geldikleri ülkenin çoğunluk toplumuyla farklı dil nedeniyle iletişim kuramazken, sayıca daha az ama aynı dili konuştukları insanların arasına geldiler. Şilililer Meksika'da çok sayıda Şilili bulamazken, Türkiyeliler için durum farklıydı ve dahası politik olan bu insanlar değişik örgütlerin içinde yıllardan beri çalışma yaptıkları bir kitleyle karşılaşacaklardı.

Şilililer için benzer durumdan söz edilemez.

2. Klasik sürgünlükte gidiş-dönüş şöyledir:

İnsanlar ülkelerinden başka ülkelere gitmek zorunda kalırlar. Burada 10-20 yıl bazen daha uzun süre yaşarlar ve şartlar değişince de –gidenlerin sayısı kadar olmasa bile- geri dönerler.

Şilililer bu konuda örnek verilebilir. Pinochet diktatörlüğünün ardından geri dönüşler yaşanmıştır.

Klasik sürgünlükte gidiş ve dönüş varken, Avrupa sürgünlerinde gidişler ve dönüşler vardır.

1981'den başlayarak –öncesi de vardır ama konuyu politik göçün yoğunlaştığı yıllarla sınırlandırıyoruz- başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerine yoğun geliş yaşandı.

On yıl kadar sonra bu kitle içinde 141. ve 142. maddelerden yargılananların davaları düştü ve yeni infaz yasasından yararlananlarla birlikte çok sayıda kişi geri döndü.

1990'lı yılların ilk yarısında Kürt sürgünleri gelmeye başladı. Gidenlerin ve yeni gelenlerin sayıları ancak tahmin edilebilir ve ikincisinin ilkinden fazla olduğu söylenebilir.

Klasik sürgünlükte kitlenin bileşimi yaklaşık aynı kalırken, Avrupa sürgünlerinde dönüşler ve yeni gelişler sonucu bileşim değişmektedir. Bu ise klasik sürgünlükten bir başka önemli farklılık demektir.

Ardından farklı bir kitle, Fettullahçılar geldi. Başka ülkelerde politik olarak oldukça farklı bir kitlenin sürece katılması –bildiğim örneklerin sınırları çerçevesinde- yaşanmamıştır.

Bununla eş zamanlı olmak üzere KHK’lıların –ağırlıkla akademisyenlerin- sürgünü başladı. Birkaç yıl sonra bunların bir bölümü dönecekti.

Birkaç yıldan beri ise ağırlıkla doktorlardan oluşan “gönüllü sürgünlük” yaşanıyor. Bu insanların politik ve ekonomik sorunları bulunmuyor ama orada yaşamak istemiyorlar. Bunların bir bölümü genellikle Almanya olan yeni ülkede yerleşecek, bir bölümü dönecektir.

Bu kadar çok bileşenli ve hareketli bir sürgünlük süreci nasıl incelenebilir?

Gelenlerin sayıları ancak tahmin edilebilir ve doğrulukları tartışmalıdır, benzeri dönenler için de geçerlidir.

Burada Türkiyelilerin önemli bölümünde bulunan bir yanılgıya dikkat çekmek gerekir: sürgünü sadece gelenlerin olduğu bir süreç olarak düşünmek. Avrupa sürgünlerinin özgünlüklerini atlayarak klasik süreci her zaman geçerli olarak düşündüğünüzde bu yanılgı kaçınılmaz olmaktadır. Açık olan sürgün sayısındaki artıştır.

Türkiye’de konu yavaş da olsa gündeme geliyor ve araştırma yapanlar bazı sürgünlere soru formları gönderiyorlar. Sorulardan araştırmacıların konuya hakim olmadıkları anlaşılıyor. Başta Avrupa sürgünlüğünün dinamik karakterini anlamamışlardır.

Sürgünlerin bileşimi sürekli değiştiği gibi sürgündeki insanlar da değişiyor, 20-30 yıl önce geldiği zamanki değerlendirmelere sahip olmuyor ve hatta olumlu veya olumsuz yönde kimlik değişimi gerçekleşiyor.

Sürgün araştırmaları; ülkeden nasıl çıktınız, gittiğiniz ülkede hangi zorluklarla karşılaştınız sorularının ilerisinde bir kapsama sahiptir.

Avrupa sürgünlüğünün araştırılmasında şu yöntemlerden söz edilebilir.

Birincisi; karşılaştırmalı incelemedir. Bu karşılaştırma başka ülkelerin –mesela Yunanlıların Avrupa sürgünlüğüyle bizimki arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları içermelidir.

Daha önemlisi Avrupa sürgünlerinin içindeki karşılaştırmadır.

1. Farklı zamanlarda gelenlerin karşılaştırılması. Yeni gelenlerle –beş yıldan az zaman önce- en az 20 yıl önce gelmiş olanların değişik konulardaki değerlendirme farklılıkları.

2. Farklı sürgün grupları arasında karşılaştırmalar. 12 Eylül sürgünleriyle KHK’lılar gibi...

3. Kişi olarak sürgündeki değişim. Sürgünle ilgili değerlendirmeleri diyelim 20 yılda değişmiş midir, değişmişse nasıl?

4. Önceki madde genişletilerek sürgünler tarihi –bireysel tarihler- kapsamında da değerlendirilebilir. Burada ikinci yöntem olarak sözlü tarih uygun olmakla birlikte, bu yöntem, kişinin önüne teybi koyup, “anlat bakalım” demek değildir. Büyük bir teorisi ve duruma göre uygulanacak farklı yaklaşım tarzları içerir. Konunun bilinmesi yetmez, yöntemin de öğrenilmesi gerekir.

Bir başka önemli inceleme konusu, Avrupa sürgünleriyle TC devletinin Avrupa’daki mücadelesidir.

1990 sonrasında kadrolar değişmiş ve TC, Avrupa ülkelerinde açık ve gizli örgütlenmesini güçlendirmiştir. TC Interpol’e çok sayıda isim bildirip tutuklanıp iade edilmelerini istemekten suikast teşebbüslerine, sürekli izlemeden Türkiye’ye giden ve sakıncalı görülen kişilerin tutuklanmasına, insan kaçırmaya, değişik sol kişi ve örgütler hakkında sürekli bilgi toplamaya kadar yaygın ve yoğun bir faaliyet içindedir.

Başka bir konu olarak kadınların durumu incelenebilir. Sürgünlüklerinin erkeklerinkine benzer ve farklı yanları, değişik zamanlarda gelmiş kadınların sürgünlüklerindeki farklılıklar gibi...

Kürtlerin sürgünlüğü başlı başına bir konudur.

SONUÇ

Sürgünlüğün incelenmesinde iki yöntem öne çıkar: sözlü tarih ve karşılaştırma.

Özellikle ikinci yöntem politik bilim ve sosyolojide yaygın kullanılmaktadır.

Sürgün olmak, sürgünlüğün teorisini, ülkelere göre değişen özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak anlamına gelmez. Teorinin –yöntemler dahil- öğrenilmesi gerekir.

Avrupa sürgünlüğü az incelenmiş, neredeyse boş bir alandır. Sürgünlükte yaşanan değişim konusu, bildiğim kadarıyla hiç incelenmemiştir ve araştırmacılarını beklemektedir.

**FAŞİST KENAN EVREN'İN RUHU;
FAŞİST RECEP TAYYİP ERDOĞAN'DA "YAŞIYOR" !..**

Sınıflar mücadelesini ve günümüze kadar gelen toplumlar tarihini irdelediğimizde, karı-buzu yarararak, fırınaları göğüsleyerek, sancılı ağır bedeller ödenerek bir ilerleyiş, duraklama ve hatta ilerlediği noktadan bir geriye düşüş ve tekrar ilerleyiş sarmalının yaşandığını görüyoruz. Bir nehrin akışı gibi insanlaşma sürecini toplumlar yaşıyor. Nasıl ki, akan nehrin suyu önüne çıkan bendi-kayayı ya dolanarak ya da yıkıp aşarak üzerinden ilerliyorsa, toplumlar da çelişkilerin olgunlaşmasıyla, sınıf çatışmalarıyla ilerleyişini sürdürüyor. Tabii ki bu, suyun akışı gibi sade olmuyor. Sancılı, ağır bedeller ödenerek kan-can pahasına, çatışmalı bir süreç yaşanıyor.

Çıkar ve menfaatleri için, toplumu kısırlaştırıp-dondurmaya ve hep aynı düzlemde sürmesini isteyenler, toplumdaki hâkimiyetlerinin devamından yana olanlar, düzenden nemalananlar, sistemin bekası için yapılan yoğun yalan propagandanın etkisiyle değişime yeniliğe kapalı olanlar, yıkılması gereken, miadını tarihsel olarak dolduran sistemlerin ömrünü uzatmakta ve onların direnmelerinden ötürü de toplumsal değişimin bedeli ağırlaşmaktadır.

Türkiye topraklarında da, değişim, sınıf çatışmaları, ağır bedeller ödenerek sürmektedir. Gündük anti - emperyalist bir mücadele sonucu kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, kuruluşundan bu güne kadar Faşist bir yönetim biçimidir. Kimi zaman havuç - kimi zaman jop öne geçse de devletin temel niteliği değişmemektedir. Toplumsal mücadelelerin kabarmasıyla yönetemez duruma düşen Türk egemen sınıfları, askeri darbeleri peş peşe sıralayıp

**Bunlardan
bir tanesi de
12 Eylül 1980
Faşist Askeri
Darbesidir.**

Değişim talebinde bulunan ve bu yönde önemli bir hareketlilik içinde olan toplum, egemen sınıflar tarafından ağır bedeller ödetilerek bastırıldı. Emperyalistlerin ve yerli uşaklarının çıkarlarını savunan darbeciler, başkaldıran, değişim isteyen ve bu yönlü harekete geçen direngen bir kuşağı ezerek toplumun üzerine ölü toprağı serpmeye ve toplumu dondurmaya çalıştılar. Topluma ağır bedeller ödettiler bu yapılmaya çalışıldı.

12 Eylül Faşist Askeri darbesiyle toplumumuza yaşatılanları, Komünist ve devrimciler olarak yaşadıklarımızı bu makalemizde tekrardan işlemeyi çok da gerekli görmüyoruz. Bu konu çokça yazıldı çizildi. Fakat şu kadarını belirterek geçelim: Faşist Askeri Darbe toplumun üzerinden bir silindir gibi geçti-gitti. Hiç bir insani değere saygı göstermeden, değişim talep eden, bu yönde başkaldıran Komünist, devrimci ve emekçilere karşı acımasızca Faşist niteliğine uygun bir savaşım yürüttüler. Kaçmayıp, Faşist Cuntacılar karşısında direnmeyi seçen Komünistleri, devrimcileri sokaklarda, dağ başlarında, işkencehanelerde, zindanlarda, darağaçlarında katlettiler. Ülke zindana döndürüldü. Zindanlar tıka-basa dolduruldu. Sınıf mücadelesi emekçiler, devrimciler, komünistler cephesinden yenilgi ve bozgun sürecine evrildi.

Bozgun ve yenilgi dönemlerinde politik ilticacılık “sürgün”, başka bir ülkeye sığınma, ülkeden kaçış çok yaygınlaşır.

12 Eylül Faşist Askeri darbesi döneminde ülkeden çıkanların sayısı 30 binlerin üzerinde. Ülke dışına çıkan devrimcilerin - muhaliflerin bir kısmı, ardında bıraktıkları dostlarına, arkadaşlarına ve halklarına karşı vicdani sorumluluk gereği boş durmayarak, yeni geldikleri yerlerde

12 Eylül Faşist Askeri Darbesinin teşhirine yönelip, Avrupa ve Dünya kamuoyuna Faşist Darbecilerin uygulamalarını-katliamlarını duyurmaya çalıştılar. Bu çabaları biraz ses getirince, Faşist Cuntacılar yurt dışına da yönelmeye başladılar. Kendilerini teşhir eden bu sesi kısmaya çalıştılar. 14 binden fazla muhalifi Cuntacıların katliamlarına sessiz kalmadığı için, kendilerini teşhir ettiği için vatandaşlıktan çıkardılar.

12 Eylül Faşist Askeri Darbesinin ilerici - devrimci bir kuşağı bir silindir gibi ezmesi sonrası, Amerikan Emperyalizminin yönlendiriciliğinde “kendi çocuklarına” (12Eylül Faşist Darbesi gerçekleştiğinde Amerikan Emperyalistleri tarafından “Darbeyi yapanlar yabancı değil, bizim çocuklar” diye açıklama yapılmıştı) Amerikan Emperyalizmine bağlı “ılımlı İslâm” kuşağının yetiştirilmesi görevi verildi.

Uğur Mumcu’nun Cumhuriyet gazetesindeki o dönem köşesinde deşifre etmeye çalıştığı Suudi Arabistan kaynaklı RABITA örgütleri üzerinden finansman sağlanarak “ılımlı

İslâm” kuşağı ülkemizde yetiştirildi. Faşist Askeri cuntacılar, kendileri gibi Amerikan Emperyalizminin yeni çocuklarını “ılımlı İslâm” etiketiyle yetiştirmelerini sağladılar. Ülkemizin olanakları seferber edildiği gibi, finansal takviye RABITA örgütü üzerinden sağlanarak Amerikan emperyalizminin bu projesi hayata geçirildi. Bugünkü Faşist Tayyip Erdoğan’ın hükümet projesinin temelleri o günden atıldı.

Orta doğuyu yeniden dizayn etme – şekil vermenin temelleri o günden atıldı. Büyük Orta Doğu Projesine adım adım geçildi. Ülkemizdeki uşak egemenlerin hepsi az- çok bu projelerin ortağı ve uygulayıcısıdır. Ama Faşist Kenan Evren, Faşist Erdoğan’ın bu gününün - gelişinin ön adımlarını atmıştır. Bu kuşak yetişsin diye bazı cami hocalarının maaşları bile Rabita örgütü, Suudi Arabistan tarafından ödenmiştir. “İlîmlî İslâm” adı altında yetiştirilen Amerikan Emperyalizminin bu çocukları Ak Parti ve FETÖ’cülerin ta kendileridir. Amerika Emperyalizminin kucağında aynı memeden beslenerek büyüdüler. İkisi de Amerikan projesidir ve kardeşler. 12 Eylül Faşist cuntacıların kanatları altında büyüdüler. Faşist Tayyip Erdoğan’ın iktidara gelmeden önce Amerika’ya gidip onay almasını hatırlayalım. Bu günkü AK Parti iktidarını 12 Eylül Darbesinden ayrı ele almak mümkün değildir. Birbirinin devamıdır.

Ülkemizdeki Faşist Devlet aygıtı dönem dönem klikler arasında el değışirse de yönetime -dümene başka bir klik geçse de devletin özünde - niteliğinde köklü bir değışim yaşanmamaktadır. Türkiye Devrimci Hareketinin Komünist Önderi İbrahim Kaypakkaya’nın Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin niteliğine ilişkin yalın belirlemesiyle “Türkiye Cumhuriyeti Devletinin özü Faşist Diktatörlüktür”. Farklı dönemde, farklı klikler bu “Sopayı” ele geçirseler de Faşist Diktatörlüğün özü - niteliğı değışmiyor.

Ekonomik krizin had safhada olduğı günümüz Türkiye’inde devlet baskısının (devlet aygıtları bu gün önemli ölçüde (ılımlı İslâmcılar AK Partinin ellerinde) gemi-azıya aldığı bir süreçte, CHP Faşist Kemalist kliğın seçimle kazandıklarında “Her şey çok daha güzel olacak” söylemleri koca bir yalandan ibarettir.

Devletin Faşist niteliğı mi değışecektir? Faşist Türkiye Cumhuriyeti Devleti Demokratikleşecek mi? Kürt ulusuna, anasından emdiği ak süt gibi helal olan hakları mı verilecek? Alevilerin talepleri mi karşılanacak? Zindanlardaki komünistler ve devrimciler mi Özgür bırakılacak? Devletin halklar ve emekçiler üzerindeki baskısı mı kalkacak? Ülkesini, doğup büyüdüğü mekânları, sevdiklerini terk etmek zorunda kalan sürgünler, bizler mi elimizi-kolumuzu sallayarak yurdumuza dönebileceğiz?

Kanımızca bunların hiç biri olmayacak. Sadece CHP Faşist Kemalist klik için Her şey çok daha güzel olacak. Çünkü devlet “ sopası “ ellerine geçecek ve kendi kliklerinin dönemi başlayacak. Bundan birbirlerinden hiç bir farkı yok anlaşılmasın. “Ehveni – şer” kötünün iyisi diyebileceğimiz bir değışiklik yaşanacaktır. Devletin özünde, temel niteliğinde değışiklik olmasa da biçimsel farklılıklar söz konusudur. Devletin Faşist niteliğı parçalanıp, Dağıtılmadığı sürece demokratikleşmenin gerçekleşmesi ham hayaldir.

İktidarı devlet “sopasını” ele geçirmek isteyen her klik yığınların desteğini alabilmek için demokrasi, insan hakları, iş, ekmek ve özgürlük söylemlerini çokça dillendirip, geniş kitleleri ardına takmak zorundadırlar. Faşist Tayyip Erdoğan ve şürekâsı - AK Partide; bunu çok iyi bir şekilde yaparak devletin dümenine geçti. “Yetmez ama Evetçileri” ve Kürt ulusal hareketini de gemisine yedekledi. Rolünü iyi oynadı. Demokrasi havarisi kesildi. Başta Kürtler olmak üzere bir kısım çevreyi kendi etrafında toplamayı başardı. Bu çevrelerin bu gün Faşist Erdoğan önce kendi öngörüsüzlüklerine -uzlaşmacılıklarına kızmaları gerekir. Başta Kürtlerin ve bir kısım muhalifin desteğini alan Faşist Erdoğan ve AK Parti o dönem elinde “havuçla” dolaşıyordu. İşler istedikleri gibi yürüyordu.

Bu “ılımlı İslâmcıların “yirmi yıldır, adım adım TC Devletine kendi renklerini vermesinin sorumluları kimlerdir? Bunun zamanla daha iyi anlaşılacağını ve ortaya serileceğini düşünüyoruz.

Faşist Erdoğan’ın ve Ak Partinin “cicim ayları” ve de “cicim yılları” bitmiştir. Toplumu “İslâm” zihniyeti doğrultusunda, adım adım cendereye alması, yaşamlarına yön verme müdahalesi, ekonomik dibe vuruş -ekonomik kriz, dünyadaki konjonktürel gelişmeler, Faşist Tayyip ve şürekâsının hırsızlıkları-yolsuzlukları yandaş kayırmacılığın iyice su yüzüne çıkması sonlarını yaklaştırmıştır.

Faşist devlet “sopasının” ellerinden alınacağını gören ılımlı İslâmcılar muhaliflere yönelik saldırılarına hız vermiş durumdalar. Ülke içinde bunu yaptıkları gibi, ülkeden çıkmak durumunda kalan politik sürgünlere de şuursuzca yönelmiş; Avrupa ülkelerine yaptığı şantajlarla politik sürgünleri ele geçirmeye, sindirmeye, muhalif seslerini kesmeye çalışmaktadır.

Binlerce politik sürgün için “İnterpol Kırmızı Bülten” çıkartarak bulundukları ülkelerden iadelerini talep etmekte, Osmanlı’nın devamlılığına uygun sürgünlerin ülkede bulunan mallarına çökmekte - el koymakta, gayri insani yöntemlerle yaşamlarını zorlaştırma uğraşında bulunmaktadır.

Faşist Erdoğan da, Faşist Kenan Evren gibi ülke içinde ve ülke dışında Komünist, Devrimci - demokrat, yurt sever muhalif kesimlere kuduz bir köpek gibi ağzından salyalar- küfürler savurarak, Faşist niteliğine uygun bir saldırı başlatmış durumdadır.

İktidara geldiği ilk yıllarda yüzüne taktığı “demokrat” maskesi, kendisi mağdur ve tüm mazlum mağdurların halinden anlayan” maskesinin altındaki Faşist dişlerini, bu gün her yere geçirmeye çalışmaktadır.

Faşist Kenan Evren ile Faşist Erdoğan’ın ortak özellikleri, Dünya halklarının düşmanı, kan emici Amerikan Emperyalizminin “çocukları” - uşakları olmaları, Türkiye Halklarının ve emekçilerin yeminli düşmanı, Faşist olmalarıdır.

Ruhlarının - düşüncelerinin gıdasını aldığı yer Faşizmdir. Ülkemizi Faşist diktatörlük le yönetmişlerdir ve Faşist Erdoğan yönetmeye devam etmektedir. Dünyanın hiçbir yerinde Faşist Diktatörlükler sürgit devam edememiştir.

Yurdumuzda da Faşist diktatörlük er veya geç bir gün ama bir gün mutlaka yıkılacaktır.

Makalemize usta şairimiz Nazım Hikmetin dördlüğüyle noktalayalım:

*“Ve elbette ki sevgilim, elbet, dolaşacaktır elini kolunu sallaya sallaya,
Dolaşacaktır, en şanlı elbisesiyle;
işçi tulumuyla bu güzelim memlekette hürriyet.”*

Erol Arslan

Benim Annem

*Benim annem sırtında dağ taşırdı
Annemin sırtında dağlar kadar yük vardı
Benim annem
Bağı bahçeyi
yeni açan çiçekleri
hafiften esen rüzgarı severdi
Aslında benim annem bin yaşında
Bin yılın acısını yaşadı bu topraklarda
Acısı yeşermesin diye
Gözyaşlarını toprağa değil
İçine dökerdi
Benim annem
Kavgaya yürek taşırdı
Sol göğsünün altında atan
Kocaman yüreği vardı
Benim annem
Yağan yağmurdan yükselen
Toprak kokusunu
Açan gökkuşağını
Güneşin sıcaklığını severdi
Aslında benim annem bin yaşında
Bin kez vuruldu bu topraklarda
Bu topraklarda
Hallac'ı Mansur'u
Seyyid Nesimi'yi
Pir Sultanı gördü
Dersimden sürüldü
Madımak'ta yakıldı
Nevala'da üstüne beton döküldü
Silopide gül beden yerde kaldı
Sen bilmezsin bizim oraları
Bizim oralarda ilkin annelerin yüreği yanar
O yangın içinde büyütür çocuklarını
Belkide bundandır
Yangının kavgaya evrilmesi
Belkide bundandır kavgada militana dönmesi
Bizim oralara
Kar
Yağmur yağardı
Bunlar bereketti
Birde bombalar yağardı
Bunlarda bize yapılan
İhanetti
Zulümdü
Aslında benim annem bin yaşında
Bin tohum serpti bu topraklara
Elleri nasır
Gözleri kan pınarı
Bu topraklarda
Barış
Eşitlik
Özgürlük yeşersin diye
Sevgiyi direnişle harmanladı
Biz onu ektiği bin yılın inancıyla toprağa verdik.*

**KALMAK GİTMekten DAHA ZORDUR
BAZEN**

Her insan hikâyesi benzersizdir, kadınların hikâyeleriyle hem genel hem biricik olmaları hasebiyle eşsizdir; bu hikâyeleri paylaşmak hepimizi hem zenginleştirir hem de güçlendirir. Ezcümle, özel olan politiktir.

Sosyal pedagog olarak mültecilerle çalıştığım yedi yıl zarfında, özellikle “özel koruma” statüsündeki bekâr anneler ve LGBTİ+’larla -aynı torbanın içine tıkmamaya, kimliksizleştirmemeye özen göstererek kolay ifade edebilmek için burada hepsinden kadın+ diye söz edeceğim- yoğun olarak çalıştığım son dört yıl içinde çok çeşitli ülkelerden, kültür ve dinlerden, sayısız dil, cinsiyet ve karakterden insanlarla karşılaşmak, onların hikâyelerine, düşüp kalkmalarına, bazen kalkamamalarına, hatta ölmelerine, bazen de koşmalarına tanıklık etmek beni tahmin edemeyeceğim kadar değiştirip dönüştürdü, zenginleştirdi. Samimiyetle ümit ediyorum ki, ben de hayatlarına dokunduğum kadın+ların zorlu yürüyüşlerinde bir nebze yol kat etmelerine yardımcı olabilmişimdir...

Bu yıllar içinde biriktirdiğim kadın+ hikâyelerini mesleki ve kişisel penceremden bu yazı dizisinde paylaşmak, bir kısmını birlikte yürüdüğüm meşakkatli yollarını kendi deneyimlediğim şekliyle aktarmak, genel kadın+ sorunlarının yanı sıra Avrupa’da mülteci kadın+ olmanın fazladan bir yük olarak yansıdığı farklı ezilmişlik durumlarını anlatabilmek, çok öznel bir olmakla birlikte, hem kendimi daha iyi sorgulamamı sağlar hem de yaşanmışlıklarıyla kadın+lara zenginlik ve güç katar umarım.

**“KADIN KADININ YURDUDUR”UN BAŞKA
DİLDEKİ HALLERİ**

Noel vaktiydi, izinliydim. Haliyle hava çok soğuk, kar yağıyor. Sabahleyin evin sıcaklığının keyfini müzik, kitap ve kahveyle çıkarırken kampın güvenliği aradı. Gece bir ev içi şiddet vakası olmuş, polis çağırmışlar, bana da haber veriyorlardı. Hangi kadın olursa olsun böyle bir durumda iznimi yarıda keserdim de, şiddet mağduru kadının adını duyar duymaz yıldırım gibi hazırlanıp gittim çalıştığım mülteci kampına. Kampta ki her kadının hikâyesi özel tabii, aslında her yerde her kadının hikâyesi özel, özel olmalı, ancak bazı kadınlar daha kendine has bir dikkat, ilgi, bilgi, sarıp sarmalama gerektiriyor.

Burada parlak yıldız anlamında ona verdiğim adla Roxanne da bu kadınlardan biri; başından geçenler ve geçmekte olanlar öteki kadın hikâyelerine benzerlikleriyle onu hem genel kadın sorunu çerçevesine oturtuyor, hem de benzemezlikleriyle nevi şahsına münhasır ele alınmasını elzem kılıyor.

Roxanne 25 yaşlarında siyah bir kadın, bir Afrika ülkesinden. Bu ülke kadınlarının, benim tanıdığım kadarıyla istisnasız bir büyüleyicilikleri var. Her gün ayrı renk ve biçimde saç modelleriyle, yapacak fırsatları olmamışsa çeşitli renk, biçim ve uzunlukta peruklarıyla, vücutlarına uyuyor mu uymuyor mu diye hiç mi hiç umursamadan üstlerine taktıkları rengârenk, dar ve illâ ki dekolte giysileriyle, hemen hepsinde olan 8 Mart temalı yerel elbiseleriyle, en önemlisi de şen şakrak halleriyle göze, kulağa, ruha şölen bu kadınlar...

Roxanne başta bana bu şölen halinin istisnası gibi geldi, çok sonraları öyle olmadığını anladım.

Roxanne başka bir kamptan bize geldiğinde iki yaşında bir oğlu vardı, bizim kampta da ikinci oğlunu doğurdu. Kendi isteğiyle gelmişti bize, karnındaki çocuğunun babası bizim kamptaydı çünkü. Bu ufacık tefecik, etine dolgun kadın, geldiği andan itibaren aşırı talepkâr, kavgacı, gergin tavırlarıyla bizi de çok gerdi başta; bir türlü diğer kadınlarla kurduğumuz gibi bir bağ, bir güven ilişkisi kuramadık onunla. Çoğunluğunu bekâr annelerin oluşturduğu kampımızda huzurlu havayı genellikle sadece çocukların gürültüleri ve kavgaları bozarken, Roxanne hırçınlığıyla bir tür çıban başı gibi ortamı zehirliyordu.

Defalarca uyarıldı, bu şekilde davranmaya devam ederse kamptan gönderileceği söylendi ona. Genellikle de çok işe yarayan bir uyarıdır bu, bizim kamp odaların içinde tuvalet olmasıyla öteki kamplardan ayrı bir “lüks” taşır, kimse bizim kamptan ortak tuvaletli öteki kamplara gitmek istemez. Ama Roxanne’da bu yöntem işe yaramadı, ne ben ne öteki iş arkadaşlarım ona ulaşabiliyorduk.

Sonra doğum vakti geldi. Sancıları tutup ambulans çağırmanın gerektiğinde elime uyuşturucu bağımlıları için özel bir kliniğin kartını tutuşturdu, orada yapacakmış doğumu. Şaşkınlığımı gizleyip klinikten ambulans çağırdım, bu arada Roxanne sancılarına rağmen mutfakta çocuğuna yemek pişiriyor, baba adayı da ıslak kedi yavrusu gibi oda kapısının önünde içeriye girmeden bekliyordu.

Ambulans geldiğinde Roxanne üstüme yürürcesine ve bağıra çağıra, kendisi hastanedeyken baba adayının asla odasına girmemesi “emrini” verdi bana. İnadım inat bir tavrı vardı, bırakın beni dinlemeyi, kimseyi dinlemeyecek bir delilik sınırındaydı. Gözleri pörtlemiş, sancıdan iki büküm, “girmeyecek, girmeyecek” diye hayali kişilerle kavgaya ediyordu; sonradan hayali kişilere değil, somut olarak partnerine ve aslında bize mesaj vermek istediğini anlayacaktım. Derin bir nefes alıp en sakin sesimle, odanın sadece ona ait olduğunu, ondan izinsiz partneri dahi olsa kimseyi onun odasına sokmayacağımızı anlattım. Bana aynı şeyi birkaç defa tekrarlattırdıktan sonra ikna olup doğuma gitti. Bir ambulans yirmi dakika bekler mi, görevliler onun çocuğuna yemek pişirmesini, çantasını toplamasını arada “Lütfen, lütfen” diye yalvararak beklediler.

Baba adayı neredeyse kamp kurulduğundan beri bizimle olduğundan ve o zamana kadar onunla en küçük bir sorun yaşamadığımızdan, onun o süklüm püklüm tavrına üzüldük, çocuğunun doğumuna bile gitmesine izin vermemişti Roxanne. İlk çocuğunu, ona baba gibi davranan partnerine değil de kamptaki bir arkadaşına emanet etmişti.

Haftalık ekip toplantımızda Roxanne’ın uyuşturucu bağımlısı olabileceğini, elimizde somut bir kanıt olmadığı için onu daha yakından izlemeyi, çocuklar açısından olumsuz bir durum ortaya çıkarsa gençlik dairesini bilgilendirme yükümlülüğümüzü konuştuk. Bu ülkeden gelenler arasında, kendi içlerinde sorun, çatışma yaşasalar bile dışarıya karşı dayanışma o kadar güçlüdür, birbirlerini o kadar korur kollarlar ki, gerçeğe vâkıf olmak, içlerine nüfuz edebilmek bazen çok zordur. Nüfuz edemediğimiz zaman da, yardım ve denetimden oluşan çifte görev tanımımızda çubuk ister istemez denetime doğru bükülüyor.

Roxanne’da da böyle oldu, kavrayamadığımız noktada kendimizi en güvenli noktaya, yani denetlemeye doğru çektik; en başta yapılması gereken anamnez, yani danışan hakkında genel bir tablo oluşturma son derece eksikti.

Yurduna hiç benzemeyen bir ülkede mülteci olmak, siyah olmak, kadın+ olmak genel mülteci kültürü içinde bir alt kültür yaratır; kendi karakterleri, kaçış nedenleri ve yol hikâyeleri de bu alt kültürün içinde başka bir aidiyet çemberi oluşmasına neden olur. Görünürde beş benzemez bir araya gelip bazen içinde zayıf, ancak dışarıya karşı çok güçlü bir grup dinamiği kurmayı başarabilirler. Onlar kendilerini korumak için turnaklarını çıkarttıkça seni daha da dışarıya atarlar, sen dışarıya atıldıkça onlardan daha da uzaklaşırsın; olumsuz manada birbirinizi besler, yani hiç beslenemezsiniz... Genel çemberin içindeki küçük çemberler ne birbirlerine değerler ne büyük çembere.

Roxanne doğumdan geldikten sonra biraz duruldu, ama sadece biraz. Kampta aynı ülkeden birçok başka kadın olmasına karşın hiçbir grubun içinde değildi; öteki kadınlar onu koruyup kolluyordu, gerektiğinde onun için yalan da söylüyorlardı, onu dışlamıyorlardı, ama Roxanne yine de onlardan biri değildi. Tek kişilik kendi çemberi vardı onun.

Bizim kamp eski bir hastane konteyniridir, büromuz da hemşire odasında olduğu için duvarla değil camla kaplıdır. Tam karşısında da mutfak olunca, yemek pişirirlerken kamp sakinlerini gözlemleyebilmek onları tanımak açısından çok yararlı ipuçları sağlar. Öteki kadınlar gülüşüp şakalaşır, şarkı söyler, hatta bazen bira içip dans ederken Roxanne onlara katılır gibi yapıyordu, oysa ne dans ettiğini, ne bira içtiğini, ne bazen ayyuka çıkan kadın kahkahalarına katıldığını gördüm. Kendi yurdundan olanlara katlanır, olmayanlara karşı hep gardını alır halde gözlemledim onu. Hiçbir yere ait değilmiş gibiydi, her daim dikenlerini batırmaya hazır bir ayırık otuydu.

Roxanne ile aramdaki ilişki açısından bu olumsuz tablo doğumdan altı ay kadar sonra sisin aniden ortadan kalkması gibi dağıldı. Roxanne ile edindiğim tecrübe, yılların hayat ve iş deneyiminin bazen çok yetersiz kalabileceğini bir kez daha gösterdi bana. Öte yandan, bazen meslek sınırlarını zorlamanın, profesyonel mesafe yerine profesyonel yakınlık kurmanın da danışana çok yardımcı, bana çok öğretici olduğunu kavradı.

Bir akşamüstü büroya geldi mektubunu almak için. Doğum yaptığı klinikten kişiye özel büyük bir zarf gelmişti.

Dil bilmediğinden zarfı benim açıp yazılanları okumamı istedi. Açtığım anda bürodaki iki erkek iş arkadaşımı dışarıya çıkarttım, Roxanne ile yalnız kaldım.

Büyük oğluyla ilgili uzun bir tıbbi araştırma raporuydu. Çocuğa iki yıl boyunca AIDS testleri yapmışlardı, anne AIDS'liydi çünkü, o klinikte doğum yapmasının nedeni de buydu. Ben raporu tüm dikkatimle okumaya çalışırken Roxanne karşımda hareketsiz duramıyor, kıpır kıpır bir tedirginlikle beni izliyordu.

O sahne bugün bile tüm netliğiyle belleğimde. Kafamı kaldırıp yüzüne baktım, gülümsedim, “No AIDS” dediğim anda çözüldü Roxanne. Kendinden geçerse, hıçkırır hıçkırır ağlamaya başladı mutluluktan, kendini onca zaman tuttuktan sonra rahatlamaktan. O an aldığım tüm sosyal pedagoji eğitimini, profesyonel mesafe ilkesini unuttum, içgüdülerime uydum, ayağa kalktığım gibi ona sarıldım, birlikte ağladık uzun uzun. İnsanın kalbinin bir başkası için mutluluktan deli gibi atması sadece kadınlar arasında mı yaşanır, bilmiyorum.

Ona AIDS'i nereden nasıl kaptığını hiç sormadım, o gün de bilmiyordum, bugün de bilmiyorum. Ama tıptaki gelişmeler sayesinde güvenli cinsel ilişki kurulabileceğini, çocuk doğurulabileceğini öğrendim.

Kendisi de çocuk da olumsuz bir tavra uğramasın, yaf-talanmasın diye bu bilginin başlangıçta sadece ikimizin arasında kalmasına karar verdik, ben raporun kopyasını dosyasına koymak yerine alıp evime götürdüm -başka hastalıkların aksine AIDS vakalarını Sağlık Bakanlığı'na bildirme yükümlülüğümüz yok.

O saatten sonra annesi oldum Roxanne'ın, bana bir daha hiç adıyla hitap etmedi, hep “Mama” der gözleri parlayarak. Gönüllü bir aile terapistinin de yardımıyla içinde bir düğme çevrilmişti sanki. Bambaşka bir kadın vardı karşımızda. O zamanlar bilmiyordum bu deyişi, ama kadın iş arkadaşlarımla birlikte “kadın kadının yurdudur”u hayata geçirmiştik.

Roxanne gene talepkârdı, gene dediğim dedikti, ne ki yorucu bir kadın olmaktan çıkmıştı artık. Arada bize göre “delleniyor”, gene ortalığı biraz kırıp döküyordu da, iletişim, uzlaşma yine de yerli yerindeydi. Öncelikle anlamamanın, sarıp sarmalamanın, güven vermenin her iki tarafa da küçük değişimlerle büyük şeyler kattığını, her iki tarafı da dönüştürdüğünü yaşadık hep beraber.

Bu “dellenmelerin” de sebepleri varmış meğer, çok sonraları, işte o Noel vakti bunu anladık.

Roxanne'ın şiddete uğradığını öğrenip kampa gittiğimde vücudu çürüklerle dolu bir kadınla karşılaştım. Şiddet faili partneri polislerden önce sırta kadem basmıştı. Yine bol bol ağladı Roxanne; cep telefonundaki bir mesajı görüp hiddetlenmiş fail, iki çocuğunun gözleri önünde saldırmış kadına.

Büroda ikimiz yalnızdık, Roxanne kelimenin tam anlamıyla “döküldü” bu kez. İlk defa şiddete uğramadığını, doğum yaklaştığı sırada erkeğin karnına karnına vurarak şiddet uyguladığını, odasına sokmamasının nedeninin bu olduğunu anlattı uzunca. Daha öncesinde de birkaç kez, derecesi bu kadar yüksek olmasa da şiddet görmüştü. Bunu onun kelimeleriyle yazıyorum, şiddetin “derecesi”, büyüğü küçüğü yok aslında. Biz kadınlar, biraz yaşadıklarımızı kolay atlatabilmek için, biraz utançtan, bazen de kendimizi -başkalarına olduğu kadar kendimize de- güçlü görmek, göstermek için azımsayarak yaşadıklarımızla başa çıkmaya çalışıyoruz.

Bütün bunları anlatırken boynunu da büküyordu bir yandan, “kurban” rolünün ona sayısız yararlar da getireceğinin farkındaydı. O gün ve sonraki günlerde çevrede insan olduğunda yürümesinin yavaşladığını, yüzüne acılı bir ifade geldiğini, boynunu iyice büküğünü gözlemledim; o kadar abartılı ve teatraldi davranışları, ifadeleri. Herkese ben şiddet gördüm, ilgiye ve şefkate ihtiyacım var sinyali gönderiyordu. Sanmayın ki bunları Roxanne'ı eleştirerek yazıyorum, “kurban” rolünü kendine biçmesi bazen tehlikeli olabilse de ve bazen bu rolden hiç kurtulamayan kadınlar olsa da Roxanne'ın durumunda “aile” sırları ilk defa ortalığa saçılmıştı ve bu durumla başa çıkabilmek için önce en iyi bildiği yöntemi kullanıyordu, hepimizin yaptığı gibi. Ayrıca gerçekten de özel bir ilgiye ve şefkate ihtiyacı vardı; sonrasında bunun yeterli olmadığını, kadın destek kuruluşlarından profesyonel destek alması gerektiğini anlayacaktı.

Roxanne'a faili hemen oracıkta kamptan atabileceğimi, uzaklaştırma kararını hemen çıkartabileceğimizi söyledim. Bana bakışını hiç unutamiyorum. Kederli ama kurnaz gözlerle baktı.

“Mama”, dedi, “atma kamptan. Çocuğum küçük, büyük oğlanın yuvası uzakta, o getirip götürüyor çocuğu. Onun yardımına ihtiyacım var. Ben ona son bir şans daha vereceğim, sen de bana yardım et.”

Benim için zurnanın zırt dediği yerdı burası, bu konuda Almancada bir kitap bile var, Hilfloze Helfer (Çaresiz Danışmanlar diye çevrilebilir). Ben çoğunlukla kadınlarla, bekâr annelerle çalışıyorum ama yaptığım iş kadın çalışması değil, genel mülteci çalışması. Pragmatik yaklaşımını güçlenme olarak yorumlamıştım, kendini kandırıyor gibi gelmemişti bana, ama bunu dayanak alıp davranacak bir özel kadın destek eğitimi ve tecrübesinden yoksundum.

Elbette kendi hayatıyla ilgili kararı verecek olan Roxanne idi, şiddet failini kamptan atmadım. Bu arada yakalandı, çocukların gözü önünde şiddet uygulamasına rağmen tutuklanmadı, hiçbir şey olmamış gibi kampa geldi. Bir erkek iş arkadaşımınla birlikte onunla bir saate varan ve aslında hiçbir işe yaramayan -içimi biraz soğutması dışında- bir konuşma yaptım.

Roxanne’ı ikna etmek biraz zaman aldı, korkuları çok büyük mülteci kadınların, neyse ki bir kadın kuruluştan yardım aldık. Müthiş profesyonel bir çalışmaya tanık oldum kıyısından, elbette ki beni sorular sormanın dışında çalışmanın içine sokmadılar. Roxanne faili hayatına tekrar dahil etti, ancak şikayetini de geri çekmedi.

Biz hem Roxanne’ı hem faili izlemeyi, Roxanne ile düzenli ve çerçeveli görüşmeler yapmayı sürdürdük, faile özellikle göstere göstere yaptık bu izlemeyi; “uykuların kaçsın ne zaman ifşa olacağım diye” tarzı diken üstünde tutmaya özen gösterdik. Roxanne’ın adım güçlendiğine, hedefsiz kavgacılığını hakkını arama cesaretine dönüştürdüğüne tanık olduk. Kendi aramızda yaptığımız değerlendirmeler bizi de çok besledi, öğretti. Roxanne bizim hayatımıza değdi sonunda, biz de onunkine...

Birkaç ay sonra Roxanne’a ev çıktı; o çocuklarıyla kendi evine taşındı, fail resmi olarak bizim kampta kaldı. Bu arada Roxanne üçüncü çocuğunu doğurdu. Bazen yolda rastlaşıyoruz, Mama diye boynuma atlıyor, ama yeni hayatıyla ilgili hiçbir şey bilmiyorum; ayaküstü konuşuyoruz, o kadar. Başlarda kampta yaptığımız partilere onu da davet ediyorduk, ancak “Ben kampa gelmek istemiyorum,” diyerek hep reddetti. Sanıyorum o sancılı süreci geride bırakmak, yeni hayatına eskisinin yüklerini taşımamak istiyor. Mültecilerin çoğunda, özellikle kadın mültecilerde gördüğümüz bir durum bu. olarak da kişisel olarak da sembol isimlerden biri oldu.

Fail normalde onun evinde kalıyor, arada bir mektuplarını almaya uğruyor kampa. Bazen de on-on beş gün kadar hep kampta kalıyor. Evden uzaklaştırma cezası aldığı kesin, ama Roxanne’a şiddet uyguladığı için mi, başka nedenle mi bilmiyorum. Fail bu konuda bir şey söylemiyor elbette.

Roxanne benim için mesleki olarak da kişisel olarak da sembol isimlerden biri oldu.

Onunla bu kadar ağır ve mahrem bir kadınlık durumunu birebir yaşamak, her gün kendini geliştirmesine tanıklık etmek ve birbirimizi beslemek, ikimizin arasında kopmayacak bir bağ kurdu.

Dost değiliz, birbirimizin hayatında artık önemli bir yerimiz yok, yürünen yolun sadece bir durak noktasında değmişiz birbirimize, sonra bir daha kesişmeyecek kadar uzaklaşmışız, ama bu değme durumunun değiştiriciliği, dönüştürücülüğü bazen öyle güçlü oluyor ki, yaşayanların aklına, yüreğine silinmez bir damga vuruyor.

**RÜZGARA KARŞI YÜRÜYEN,
DÜŞÜNCELERİNİN PEŞİNDEN GİDEN ADAM:
NAZIM HİKMET RAN !..**

Sürgün Dergisinden...

Selanik'te 20 Kasım 1901 yılında doğmuş, fakat nüfusa kayıt edilişi 15 Ocak 1902 dir. Bu durum kimilerince; ailesi 40 gün için bir yaşı büyük görünmesin diye yapılmıştır.

Şairimizde 1902 tarihini doğum tarihi olarak benimsemiştir. İlk öğrenimini İstanbul'da Göztepe de Mektep, Galatasaray ve Nişantaşı Numune Mektebinde tamamlamış, orta öğrenimini ise, daha 12 yaşında iken yazdığı Bir Bahriyelinin ağzından adlı şiirini dinleyip çok beğenen Bahriye Nazırı Cemal Paşanın tavsiyesi üzerine geçtiği Heybeliada Bahriye Mektebinde yapmıştır.

Okulu bitirdikten sonra Hamidiye Kruvazörüne stajyer güverte subayı olarak görevlendirilmiş, bir gece nöbetinde üşütüp zatüre olmuş, iyileşemeyince askerlikten çürüğe çıkartılmıştır. Emperyalist güçlerin, İstanbul' u işgal etmesi üzerine Nazım, Milli mücadeleye katılmak için Anadolu'ya geçer. Bolu lisesinde kısa bir süre öğretmenlik yapar. Rus devrimiyle ilgilenen şairimiz, Batum üzeri Moskova'ya gider. Orada; Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesinde, Ekonomi- Politik ve toplumlar tarihi üzerine dersler görür.

İki yıl Moskova'da eğitimine devam eder, yeni bir dünya görüşü edinir. Olaylara, insan ilişkilerine bakışı kökten değişir.

Artık Marksizm'e bağlanmış ve tarihsel materyalizmi benimsemiştir. Ülkeye dönen Nazım; Aydınlık dergisinde yayınlanan şiirlerinden dolayı, hakkında gıyabi tutukluluk kararının olduğunu öğrenir. Yeniden Sovyetler birliğine geçmek zorunda kalır. Af çıkması üzerine Türkiye'ye döner. Hopa'da cezaevinde kısa bir süre tutulur. Nazım daha sonra İstanbul'a yerleşir.

İlk şiir kitabını 1928 de; "Güneşi İçenlerin Türküsü" adıyla Bakü'de yayımlar. Daha sonra İstanbul'a yerleşen şairimiz, 1928 ve 1932 yılları arasında, şiir kitaplarını çıkarır ve oyunlar yazar. Bunları yayımlar. Akşam, Son Posta, Tan gazetelerinde Orhan Selim takma adıyla fıkra yazarlığı ve başyazarlık yapar. Bir ara yine tutuklanır, Cumhuriyetin 10. yılı dolayısıyla af çıkarılır ve özgürlüğüne kavuşur.

Nazım İstanbul'da, bir yandan şiirlerini yayınlarken, bir yandan, edebiyatın o gün için yerleşmiş değerlerine karşı sert çıkışlar da bulunuyor.

“Putları Yıkıyoruz” başlığı altında 1929 ortalarında başlattığı yazı dizisinde Abdülhak Hamit, Mehmet Emin gibi şairlere yönelttiği eleştiriler basında büyük yankı uyandırır. Temmuz 1930 da “Salkım Söğüt” ile “Bahri Hazar” şiirleri şairimizin kendi sesiyle Columbia firmasının plağı alınır. Yirmi günde tükenen bu plağın kahveler, lokantalar gibi halka açık yerlerde çalınmaya başlandığı görülünce, Polis duruma el koyar ve tehditler sonucu firma plağın yeni basımını yapmaktan vazgeçer. Nazım, Piraye ile 1935 te evlenir. Şairimiz daha öncede Sovyetler birliğinde iki kez evlenmiştir. Birincisi orada görevli olan bir Türk ailesinin kızı Nühket Hanım, ikincisi ise; bir Rus kızı olan Dr. Lena’dır. Yeni evlendiği Piraye’nin önceki kocasından iki çocuğu vardır. Şairimiz böylece dört kişilik bir aile kurar. Aynı yılda Tarantu Banu’ya mektuplar adlı şiir kitabını yayımlar.

Nazım yargılandığı duruşmalarda, Komünist olduğunu gizlemez. Açık net tavır takınır, Komünist olduğunu savunur. 1931 yılındaki mahkeme savunmasında şöyle der ; “ iddianamede beş altı noktadan suçlama var. Bunların başında benim Komünist olduğumu ilan etmem, suç sayılmakta. Evet ben Komünistim bu muhakkaktır. Komünist bir şairim ve daha esaslı bir Komünist olmaya çalışıyorum.” diye Komünistlik suçlamalarına göğüs gerer. Nazım, Kara Harp Okulu öğrencileri arasında propaganda yaptığı iddiasıyla tutuklanır ve idam istemiyle yargılanır. Yargılama sonucunda 28 yıl dört ay ceza kesilir. Yıl 1938 dir. Çankırı cezaevinde, Bursa cezaevinde yıllarını geçirir. Ama boş durmaz, üretir. 1950 yılında Demokrat partinin iktidara gelmesinden sonra, çıkarılan af yasası kapsamına alınması için, Aydınlar- ilericiler kampanya başlatırlar. Faşistler ve Milli Türk Talebe Birliği gericileri de boş durmaz, onlarda “Nazım cezaevinde kalmalı, dışarı çıkartılmamalı” diye karşı kampanya başlatırlar. Hukukçular yasal yolları zorlar, Nazım’da açlık grevine başlar. Süreç Nazım’ın lehine sonuçlanır. 13 yıllık kesintisiz hapislikten sonra özgürlüğüne kavuşur.

Nazım; cezaevinden çıkmadan önce görüşçüsü olan dayı kızı Münevver Berk’e aşık olur. Cezaevinden çıkınca karısı Piraye’den ayrılır. Münevver Berk’le yaşamaya başlar. 26 Mart 1951 de bir oğulları olur. Adını Mehmet koyarlar. Şairimizin hayatına, daha sonraları 1952 de hasta iken hastanede tanıştığı Dr. Galina Grigorevna ve 1955 yılı sonlarında da Vera Tulgakova adında kadınlar girer. Kendisinin de deyişiyle; kadınlarına sadık kalmamıştır. 18 Kasım 1960 da Nazım’la Vera nikâh kıyarlar.

Kampanya sonucu cezaevinden çıkan Nazım iş bulamaz, kitap bastıramaz. Bu ekonomik zorluğun üstüne “Askere gel, askerlik yap” kararı egemenlerce alınır. Nazım 50 yaşında ve hastadır. Askerde öldürülebileceği söylentilerini işitir. Askerde öldürülmekten korkan şairimiz, kendisine hayran olan Refik Erduran’ın yardımıyla bir motorla Karadeniz’de yol alan Romanya bandıralı bir gemiye yanaşırlar. Nazım gemiye biner ve böylece Nazım’ın iltica, sürgün yılları başlar. 20 Haziran 1951 de Romanya’ya vardığı Bükreş Radyosundan anons edilir. Nazım Romanya üzerinden tekrar Moskova’ya gider. 1951 de T.C. Vatandaşlığından çıkartılır.

Şairimiz yurt dışında yoğun etkinliklerde bulunur. Prag’da kendisine uluslararası barış ödülü verilir. Dünya barış konseyinin yönetici kadrosuna girer. Polonyalılarla arası oldukça iyidir. Büyük dedesinin Polonyalı Borzenski ailesinden geldiğini öğrenen dostları ona bir Polonya pasaportu çıkartırlar. Böylece Nazım Hikmet büyük dedesinin soyadıyla Polonya vatandaşlığına kabul edilmiş olur. Nazım Hikmet Borzenski adına kimlik alır.

Nazım, 1961 Mayıs’ında Dünya Barış Komitesi adına Fidel Castro’ya Barış ödülü vermek üzere Küba’ya gider. Orda gördükleri üzerine, Abidin Dino’ya “Sen mutluluğun resmini yapabilir misin?” diye seslenir. 1962 Ocak ayında Nazım Hikmet’e Sovyetler Birliği pasaportu verilir. Şubat ayında, Vera ile birlikte Asya Afrika Yazarlar Birliği Kongresine katılmak üzere Mısır’a gider. O dönem ÇKP ile SBKP arasındaki polemiklerin de etkisiyle, Çinli delege yoldaşlar Nazım için “Türk delegesi olamaz, Rus pasaportlu” diye itiraz ederler. Nazım etkili bir konuşma yapar, ayakta alkışlanır ve kongreye başkan seçilir. Nazım Hikmet RAN, 3 Haziran 1963 sabahı bir kalp krizi sonucu Moskova’da evinde ölür. Yazarlar Birliğinin düzenlediği bir törenle Novodeviciy Mezarlığı’na gömülür. Mezar taşı siyah bir granittendir. Ve üzerine meşhur şiirlerinden biri olan “Rüzgâra Karşı Yürüyen Adam” figürü yapılır.

59 yıl önce bedenlen yitirdiğimiz şairimizin anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

Tarih yoktur, tarihler vardır.

Post-modernizmin tarihle ilgili belirlemesinin iki yönü vardır.

Birincisi; genel özellikleriyle tarihi –büyük tarih de denilebilir- yadsıyarak büyük anlatıların döneminin bittiğini vurgularken, zihinsel faaliyetin önemli özelliklerinden olan genellemeyi de ortadan kaldırır. Genelleme, birbirine benzemezlerin ortak özelliklerini bulmak demektir. Bu özellikler büyükteki her parçada değişik oranlarda vardır ama buradan parçaların birbirine çok benzediği sonucu çıkmaz. Bütün, genel özelliklerine uymayan parçaları da içerir ama bunlar belirleyici değildir.

Bunu büyük bir nehrin akışına benzetmek mümkündür. Nehrin belirli yönde akması içinde anaförlerin, ters akıntıların bulunmasını dışlamaz ama belirleyici olan büyüğün hareketidir.

İkincisi; post-modernizm, büyüğü oluşturan parçaların farklı hatta ters özelliklerine dikkat çekerek -genellemeyi yadsımamak ama onunla da sınırlı kalmamak şartıyla- bütünün daha iyi kavranmasını sağlayabilir.

Bu anlayış sürgünlük konusuna uyarlandığında sürgün tarihi yoktur, sürgünlüklerin tarihleri vardır denilebilir.

Sürgün tarihi, benzerliklerinin yanı sıra farklı özellikler de taşıyan çok sayıda bireysel tarihin ortak özelliklerinin birleştirilmesinden oluşur. Genel bir sürgün tarihinin varlığı, çoklu tarihin ya da sürgünlerin tarihinin varlığını dışlamaz, tersine içerir.

Bu yazının konusu genel tarihin özelliklerinden ayrılan bir bireysel tarih anlatımıdır. Büyük tarihin genel özelliklerini de bünyesinde yansıtmakla birlikte ondan oldukça farklı yönleri de vardır.

Konu üç aşamada anlatılabilir.

Sürgünün genel özellikleri nelerdir; Türkiyeli sürgünler hangi oranda bu özelliklere uyarlar; anlatılacak olan bireysel sürgünlük tarihinin genele benzemeyen özellikleri nelerdir?

Genellikle faşist diktatörlükler nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanlar, yeni ülkelerinde hayata yeniden başlamak zorundadırlar.

Eğitimleri, meslekleri eski değerini taşımaz. Farklı bir kültür içinde yaşamak ve yeni bir dil öğrenmek zorundadırlar. Yıllarca süren yalnızlık ve iletişimsizlik sürgünlerin ortak özelliğidir.

Bu bir genellemedir ve iç ayrışmalar dikkate alınmazsa yanıltıcı sonuçlara götürebilir.

Türkiye’den ayrılmak zorunda kalan sürgünler için konuyu 1980 sonrası ve Avrupa sürgünleriyle sınırlandıracak olursak, bu sürgünlüğün genele benzemeyen önemli özelliği hemen görülebilir. Bu insanlar bir Türkiye’den çıkıp başkasına geldiler. Gittikleri ülkelerde –özellikle Almanya’da- yıllar önce gelip yerleşmiş, çoğunlukla işçi ve değişik örgütlerin politik çalışma yaptığı bir kitle vardı. Yalnızlık, iletişimsizlik gibi sorunlarla pek az karşılaştılar. Aynı dili konuştuğu büyük bir kitlenin içine gelmek önemli avantajdır.

Bu avantaj sonraki yıllarda dezavantaja dönüşecek ve çok sayıda sürgün bulunduğu ülkenin dilini öğrenmekte –geldikten sonra en az 20 yıl geçmiş bile olsa- yetersiz kalacaktı. Burada kişisel tarihe geçip, bununla genel tarihin benzeşmeyen özellikleriyle devam etmek gerekir.

GELİŞ VE İLK YILLAR

Haziran 1981’de maceralı bir yolculuktan sonra Paris’e geldiğimde burada öğreneceklerimin ve bunun kazandıracağı özgüvenin gelecekteki hayatımı nasıl etkileyeceğini bilemezdim.

Kendimi mücadelenin içinde buldum ama genelden –Avrupa sürgünlerinde geneli büyük oranda Almanya belirlemiştir- iki önemli fark vardı: politik ilticacı yok denilecek kadar azdı ve büyük çoğunluk konfeksiyon işçisiydi. Bu insanlar devrimci ya da en azından sola açık insanlardı. 12 Eylül faşizmini protesto eylemlerine katılıyorlardı ama Paris’e özgü sorunları –ev sorunu gibi- ağır basıyordu.

Böylece ilk adımda bende yaşanan ülkedeki sorunlara yönelik faaliyet merkeze alınmadan Türkiye'ye yönelik çalışmanın –protesto eylemleri dahil- büyük oranda boşlukta kalacağı düşüncesi yerleşecekti. İlk olarak Almanya'ya gelmiş olsaydım aynı görüşe ulaşmam herhalde yıllar alırdı.

1982 yılbaşında Paris'te üç apartmanı işgal ettik ve beklemediğimiz bir ilgiyle karşılaştık. Büyük gazetelerin ve TV kanallarının muhabirleri işgal evlerine geldiler ama kim konuşacaktı? Kimsenin yeterli Fransızcası yoktu. Orada her ülkede geçerli bir dili –İngilizce- iyi bilmenin önemini anlayacaktım. Nereye gidersen git, isterse geldiğin ülkenin dilini konuşan kimse bulunmasın, yine de dilsiz kalmamak, genel çizginin dışına çıkmak için yeterlidir.

İşgal haberinin –yapanlarla ilgili bilgiyle birlikte- Fransızca ve Türkçe gazetelerde yer alması, Le Monde'un benimle yaptığı uzun söyleşiyi yayınlaması, ardından Fransızcası iyi insanlar bulmamız ve bunların televizyon kanallarında konuşmaları bende bir Avrupa ülkesinde de küçük olmayan işler yapılabileceği düşüncesini yerleştirdi ve gelecek için cesaret verdi.

Ülkesini terk etmek zorunda kalmış politik mültecinin boynu bazen biraz bazen de oldukça büküktür. Ülkesindeki mücadeleyi bırakıp kaçmakla suçlanabilir ve buna karşı kısa sürede döneceği yanıtını vererek kendini savunur.

Bu duyguya hiç sahip olmadım. Yakalanma ve infaz haberlerinin birbirini kovaladığı bir ortamda hem de işçilerle birlikte adı iki ülkede duyulan bir iş yapmıştık. Hürriyet –doğal olarak- bize küfrederken yaptığımız işi de duyuruyordu; Fransız yayın organlarında durum daha iyiydi; sadece işçilerin ev sorunu değil, Türkiye'deki faşizm de arada bir gündeme geliyordu. Aynı yılın sonbaharında Almanya'ya geldim ve insanlarda hakim olan anlayışa şaşırdım. Kafalarında ve pratiklerinde sadece Türkiye vardı, sanki Almanya'da yaşamıyorlardı. Ülkede çok sayıda Türkiyeli işçi bulunduğu gibi, ikinci kuşak da iş hayatına giriyordu.

Göçmen, politik mülteci belirlemeleri küfür gibi algılanıyordu ve insanlar sadece dönüşü düşünüyordu. İşçi kitlesi ise –sözlü olarak tersini söylemelerine karşın- kalıcı görünüyordu ve politik çalışma bunu dikkate alarak yürütülmeliydi.

Gerekçe aranırsa bulunur.

Dil öğrenmek için kursa giden az sayıda kişiye yönelik suçlamaya hayret etmiştim: bunların dönmeye niyeti yok, dil öğreniyorlar!

Almanca gibi önemli bir dili öğrenmenin dönmekle ne ilgisi vardı? İnsanlar Almanca bilerek dönseler sosyalist harekete zarar mı verecekti?

Devrimciler tembel değildi, durmadan koşturuyorlardı ama zorlanacaklarını bildikleri dil öğrenmek gibi yeni bir alana girmeye çekiniyorlardı.

DÖNÜŞ KONUSU

Dönüş, sürgünlerin zihninden aradan yıllar geçse bile çıkmaz. Kuşkusuz aranan insanla artık aranmıyor olanın dönüşleri farklıdır. İlkinin dar da olsa mevcut politik ilişki ağı içine dönmesi gerekir. Politik çalışma yapamayacak olanın dönmesi anlamsızdır, gizlenme sorunu nedeniyle oradakilere yük bile olabilir.

Böyle bir düşüncem olmadı ve bu da genel sürgünlük tarihinden apayrı bir özelliktir. Bir silahlı mücadele örgütünün kurucuları arasında olan, örgütün temel belgesini yazmış, silahlı eylemlere katılmış, hapisten kaçmış, müebbet almış ve Avrupa'da da aktif bir kişi iseniz, bu devlet sizi unutmaz. Bunu baştan beri iyi anlamıştım.

Dönmek; bir gün olursa olurdu, olmazsa da sorun değildi. Önemle belirtmek gerekir; çok sayıda sürgün döndü ve dönüşleri sosyalist harekette önemli denilebilecek etki yaratmadı.

1990 başlarında 141. ve 142. maddelerin kalkmasıyla bu maddelerden yargılananların davaları düştü ve önemli bölümü döndüler.

Ek olarak yeni infaz yasasıyla davaları düşenlerin bir bölümü de dönecekti. Sayıyı bilmiyorum ama sadece benim bildiklerim bile az değildir.

Türkiyelilerin Avrupa sürgünlüğü sadece gelişleri değil dönüşleri de içerir. Başka ülkeler tarihinde görülmeyen dinamik ve sürekli çeşitlenen bir sürgün gidiş-gelişi söz konusudur. (Konu başka yazıda işleneceği için burada ayrıntıya girmiyorum.)

Tekrar Almanya'ya dönersek...

İKİNCİ BÜYÜK DENEY

1980'li yıllarda çok sayıda sosyalist aydın, yazar ve şair Avrupa ülkelerine –özellikle Almanya'ya- gelmek zorunda kalmıştı. İnternet yayıncılığının bulunmadığı o yıllarda bu insanların Türkiye'de yayınlanan az sayıda legal yayın organında görüşlerini ifade etmesi mümkün değildi.

Demek ki bir Avrupa ülkesinde adı yıllar sonra bile hatırlanan kalıcı işler yapabilmek mümkündü. YAZIN her zaman bir Avrupa dergisi oldu, Türkiye’den yazanlar da bulunmakla birlikte yazarların çoğunluğu değişik Avrupa ülkelerindendi.

1980’li yılların ikinci yarısından başlayarak hemen her örgütün yasal yayını vardı. Bunlardan birkaçının Avrupa sorumluluğunu yaptığım için biliyorum: Avrupa’daki satış olmasa Türkiye’de yayının çıkarılması ekonomik olarak mümkün değildi ve sürekli sübvansiyonla da yayın yürütülemezdi.

Avrupa ülkelerinde toplanan yayın parasının sadece baskı değil büro masraflarını da karşıladığını biliyorum. Türkiye’de yayın parası toplamak –genel dağıtımaya verilebilenler dışında- zordu.

O yıllarda yasal yayın bir örgütün olmazsa olmazıydı ve Avrupa satışı olmadan da hepsini bilmediğim için tamamı diyemem ama önemli bölümünün yayınlanması mümkün değildi.

Tek başına bu bile büyük bir katkıdır, diğer katkılardan söz etmeyeyim.

Avrupa ülkelerinde değişik örgütlerde bulunan, sürekli koşturan ve ülkedeki yapıya küçümsenemeyecek katkılarda bulunan arkadaşların bu performanslarının açık olarak tanınmasını neden savunmadıklarını yıllarca merak ettim.

ÇÜRÜMENİN ÜLKESİ YOKTUR!

Mülteciliğin çürütücü etkisi hakkında çok şey dinledim.

Söylenenler doğrudur ama çürüme Avrupa'ya özgü değildir, Türkiye'de de çok sayıda örneği bulunuyor. Çürümenin ülkesi yoktur.

Sosyalist her yerde sosyalisttir, olmak zorundadır.

Avrupa sürgünleri arasında çürüyenlerin sayısı az olmamakla birlikte yıllardır çabalayan ve sosyalist harekete şu veya bu oranda katkısı olmuş insanlar da az değildir. Bu arkadaşların kendilerini değerlendirirken haksızlık yaptıklarını yıllardan beri savunurum. Türkiye’de yaşıyor olmak kendi başına pozitif bir değer değildir, belirleyici olan kişinin yıllardır ne yaptığıdır. Orada ellerinden geleni yapanlar, Avrupa ülkelerinde benzerini yapanları takdir ederler; bunu yıllardır değişik örneklerden biliyorum. Bir şey yapmayanların değerlendirmelerine de aldırmamak gerekir.

SONUÇ YERİNE...

Kendi tarihim açısından şunları ifade edebilirim:
Buraya büyük avantajlarla geldim ve bunları iyi kullandım. Üniversite bitirmiş olmak, geçerli bir dili bilmek, büyük kentlerde büyümüş olmak; bunların hepsi önemli avantajlardır. Sürgünlük aynı zamanda insanın çoğalmasındır; geldiğinde diyelim ki bir kişi ise, yıllar sonra diyelim üç kişi olmasıdır. Devrimci mücadele aynı zamanda kendine yatırım yapmak ve sonuçlarını almak demektir.

Fransa ve Almanya’da geçen yıllar bana çok şey kazandırdı. Geçerli bir dili daha öğrendim, iki üniversite daha bitirdim, Türkiye’de iken yazdığım ikinin üzerine 24 kitap daha yazdım, 28 yıl adı unutulmayacak bir dergiyi yayınladım. Okuyup öğrenmek konusunda istediğim her kaynağa ulaşabildim.

Kimseyi ikna etmekle uğraşmadım, şimdi de böyle bir niyetim bulunmuyor.

Yeriniz neresi olursa olsun belirleyici olan performanstur.

Başka bir coğrafyada bunların yarısını yapabiliirdim, emin değilim.

İnsanlar yaptıklarına sahip çıkmalıydılar. Bazı arkadaşlarımız sürgünlük konusunda yapılan harcı alem değerlendirmelerden fazla etkileniyorlar ve bunu anlamakta zorluk çekiyorum.

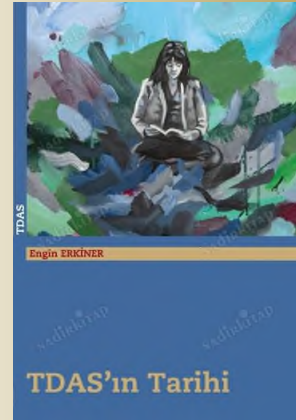
Kalite her yerde yolunu açar, bazen geç olabilir ama açar.

Buna güvenmek ve en başta kendine haksızlık yapmamak gerekir.

Unutmayalım, 30 yıl öncesinde yaşamıyoruz. İletişim imkânları olağanüstü gelişti; kişinin nerede, ne yaptığının öğrenilmesi kolaylaştı. Yıllarca Avrupa sürgünlerine gözlerini kapayan Türkiye'deki sosyalist solun büyük bölümü, tümüyle olmasa bile büyük oranda bu alanı görmeye başladı. Çok sayıda insan Avrupa ülkelerine geldi, halen de geliyorlar. Kimin ne düşündüğüne aldırmadan geliyorlar.

Önümüzdeki yıllarda 12 Eylül sürgünleri, sonradan gelenler ve ülkede ekonomik ve politik sorunu bulunmamasına karşın "gönüllü sürgünlüğü" tercih edenler, Türkiye politikasında daha büyük rol oynayacaktır.

Bunu görmek, gerekleri üzerinde düşünmek ve çok önceki yılların değerlendirmelerine takılıp kalanlara da aldırmamak gerekir.

“BİR SEVDA ÜSTÜNE”

*“Mevlana’nın elinde tahammül
Elvan çeşidinde yaşantının
Mesnevînin ilk hali
İlk tütünü belki de uyuşkanlığın
Alaycı takmayan bir gülüş Hoca Nasettin’den
Ufalanın zulmüne zalimin
Halk dîvanı Yunus dilinde
İniltisi aşkların yâr diye diye...
Bir eski zaman eşkiyası
Yalnız...”*

(Enver Enli. Bir Sevda Destanı)

Çocukluğumda asfaltın henüz girmedığı dar sokak aralarında “Destancı”lar gezerdi. Trafik kazasında bir ailenin yok oluşu ya da genç yaşta amansız hastalığa yakalanan bir çocuğun yaşam öyküsü gibi trajedileri süsleyip –püsleyip ağıt-türkü formatında okurlardı. O sırada evde olan kadınlar, erkekler, çocuklar Destancı’yı sesinden tanır hemen dışarı çıkar dinlerlerdi. Destan bitince yaşlı gözlerle 5-10 kuruş verip tek sayfaya dökülmüş “destan”ı satın alırlardı.

Velhasıl o dönemde tanımadığımız insanlar için gözyaşı dökerdik. Sonra büyüdük Destancı’nın anlattıkları trajedilerin münferit olmadığını, tarihimizin katliamlar tarihi olduğunu, bu coğrafyada zulümle direnişin başat geliştiğini anladık. Sonra da kâh politik dille kâh sanatın kadife sesiyle bu “destanları” betimlemeye ve “coğrafyanın kaderini” değiştirmeye çalıştık. Ağır bedeller ödediğimiz bu süreçte yeni yeni destanlar da yazıldı.

İşte zindanın ve sürgünün rahle-i tedrisinden geçmiş bir 78’li olan şair ve fotoğrafçı Enver Enli de yeni yayınlanan kitabı “Bir Sevda Destanı” ile bize bunları anımsatıyor, çağırıştırıyor, sorgulatıyor.

*“Çileliydi zindan yolu
Görüş günleri
En sabırsız bekleyiş
Mektuplar en güzel sevi sözleri
Ateş gibi
Mektuplar en güzel yoldaş ezgisi
Bezek bezek
Yarın utkusuna dair
Ve sevdaya dair...”*

Redfotoğraf Grubu ile **Görölmüştür Kolektifi**’nin ortaklaşa hazırladığı birçok toplumsal projede birlikte çalıştığımız “Enver Enli kimdir?” sorusuna kısa bir yanıt vereyim:

Enver Enli Çukurova’da başlamış özgürlük koşusuna. İnatla büyümüş, korumuş yüreğindeki sevda korunu. Bireysel başkaldırının yetmeyeceğini anlayıp, o zor zamanlarda, 70’li yıllarda toplumsal / kolektif mücadeleye katılmış, tutsak düşmüş, kaçak yaşamış, yeraltı hayatını tanımış, 12 Eylül 1980 faşist darbesinden sonra zorunlu sürgün olmuş.

O gün bu gündür mülteci. Ama sürgün hayatına da bir anlam katmayı başarmış Enli. Gün olmuş mısra ile gün olmuş fotoğraf ile dışa vurmuş “sakıncalı” imgelelerini. Doğup büyüdüğü coğrafyanın kederini işlemiş ak kâğıda.

« Çukurova!...

Gergefti gergin ipeğin şavkında

İşlenmeyi bekleyen

Kardeşliğin ülküsüne dair

Desenlere gebeydi bereketin ocağı

Hüküm giymek!

Bir hiçti...

Bir nakış,

Emeğin bağrında onurla anılan... »

Yol, yolculuk, sürgün, zindan, emek, kavga ve sevda Enver Enli’de anahtar sözcükler. Ama onun dizelerinde – fotoğraflarında “umut ” da sık sık başını kaldırıp ses veriyor giz geçitlerinden.

“Ve bir gel-geç mekânın

Sefil talebe katının ürkek hürmeti pay edildi

Kıt lokması

Demlendikçe şenelen şarap kıvamında

Vuruldu ha vuruldu bam teline bağlamanın

Acılar işledi iliğine

Yağmurlar izlendi perdesiz camların tozlu yanında...”

Sonuç itibariyle bu şiirleri destan formatında bize sunduğu için teşekkür ediyorum Enver’e. Ve kitaptan tadımlık bir parça aktarıp bitiriyorum diyeceklerimi:

“Ve koyaklarında umutsuz sevdaların

Bir yanık kaval sesi

Meleşmelerin yangınında serinleten ezgi

Ve sevda destanlarının kavuşma türküsü...”

Künye: Enver Enli, Bir Sevda Destanı,

Ceren yayınları, İstanbul, Mart 2022.

29.06.2013. Brüksel

BARIŞ VE DEMOKRASİ KONFERANSI'NA SUNUM “SÜRGÜNLÜK VE SÜRGÜNLERE İLİŞKİN DEMOKRATİK İSTEMLER”

**Sunan: Avrupa Sürgünler Platformu adına Yürütme Kurulu Üyesi
İ. Metin Ayçiçek**

YÖNTEM VE ÇERÇEVE

1- Politik iktidarların en eski yönetim yöntemlerinden biri olarak, mevcut ya da muhtemel muhalifleri ya da öteki diye tanımlanan sosyal, siyasal, kültürel grupları iktidar alanının dışına atma uygulaması elbette sadece çağımız toplumlarına özgü bir olay değildir. Ama ulus devletli toplumlarla birlikte göç uygulamasının yaygınlığı, çeşitliliği hızla artmıştır. Bu sunumu Avrupa Barış ve Demokrasi Konferansı için, sürgün ve sürgünlüğün sosyolojik, tarihsel boyutlarına girmeden, doğrudan Konferans'ın amacı ve içeriğiyle bağlantılı olarak günümüzde Avrupa'da sürgünlük olgusu ve genel başlıklar altında sürgünlerin istemleriyle sınırladık.

2- Mültecilik ya da sığınmacılık gibi kavramsal tartışmalara bu çalışmada yer verilmedi ve her iki kavram zorunlu göç içeriğiyle anlamdaş olarak (sürülme, sürgünlük) olarak adlandırıldı.

SÜRGÜNLÜK VE SÜRGÜN'ÜN TANIMI

İlk imzacılar arasında Türkiye'nin de bulunduğu 1951 Sözleşmesi, Eylül 2001 itibariyle 141 devlet tarafından imzalanmıştır. 1951 Cenevre Sözleşmesi, 1. madde A fıkrasına göre, mülteci; „1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen; yahut milliyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen kişiler...” olarak tanımlanır.

Sığınmacılık (ve mültecilik) hali zorunlu göç ettirmek, göçertilmek olarak bir sürgünlük halidir. Bu anlamda tanımlarsak: “Sürgünlük, sosyal, politik, inançsal farklılıklar veya savaşlar ve benzeri nedenlerle ya da doğal afetlerle gerekçelendirilerek¹ insanların doğdukları toprakları ya da yaşam alanlarını terk etmek zorunda bırakma ya da bıraktırılma halidir. Kendi iradesi dışında bir dayatma olarak bu hal içinde yaşamak zorunda bırakılan kişi ise, sürgün olarak tanımlanır.”²

SÜRGÜNLÜK VE TEMEL NEDENLERİ

Dünya ekonomik kaynaklarının halklar arasında eşit ve adil paylaşılmaması sorununun bir sonucu olarak, “yaşamını daha iyi ekonomik koşullar içinde sürdürebilme umuduyla” topraklarını terk etmek zorunda kalmış değişik uluslardan işçi göçü olayını ayırarak konuşacak olursak, iç savaşlar, politik iktidarların baskı ve zulümleri, kendi inanç ve düşüncelerini ya da iktidarlarca belirlenmiş yaşam biçimlerini dayatmaları ya da uygulamaları

sonucunda, istemedikleri halde kendi iradeleri dışında ülkesini terk etmek zorunda kalan insanların sayısı da devasa boyutlara ulaşmıştır. Bu bir insanlık ayıbıdır. İki büyük dünya savaşı yaşayan 20.yüzyıl, giderek artan etnik ya da inanç grupları arası çatışmalar, askeri darbeler, anti demokratik yönetimlerin uygulamaları, insan hakları ihlalleri ile yerini 21. Yüzyıla terk ederken, dünyanın birçok bölgesinde yaşadığı topraklardan sökülüp atılmış ve göçe zorlanmış büyük yığınları da sorunlarıyla birlikte devretmiştir.

Bu yığınlar sadece terk etmek zorunda bırakıldıkları ülkelerle değil, ama aynı zamanda göç kabul eden ülkelerde de yaşamlarını riske sokan büyük sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Avrupa'da “her ulus barındırdığı ve kendisine yönelen sığınmacılara karşı farklı tutumlar benimsemiş olsa da, çoğunluk bu insan gruplarına kapılarını kapatmış ve sınırlardan içeri girmeyi kısıtlayıcı politikalar benimseme yoluna gitmiştir. Bugün bölgesel anlamda AB, bu oluşumun bir örneğini sergilemekte ve Schengen Anlaşması'ndan itibaren dış sınırların sığınmacılara karşı sıkı tutulduğu ortak bir Birlik politikası geliştirmektedir.”³

TÜRKİYE VE SÜRGÜN GELENEĞİ

Sürgünler sorunu Türkiye'nin en eski ve ağır sorunlarından biridir. Bu, otuz yıldan bu yana olan bir sorun değil, Cumhuriyet'in Osmanlı'dan aldığı politik bir mirastır. Haliyle sürgün sorunu cumhuriyet öncesi ve sonrası diye ayrılamaz. İki farklı dönemi de kapsayan bir sorundur. Örneğin; Osmanlı döneminde Ermeni-Asuri/Süryani halklarına karşı uygulanan sürgün politikası Cumhuriyet döneminde hukuksal olarak tamamlandı; toprakları ve yurtları Cumhuriyet

döneminde el değiştirdi ve bu el koyma olayı resmi hukuk bazında yasallaştı. Bu insanların sürgünlüğü asıl bu dönemde tamamlanmıştır. Arkasından yine aynı koşullarda ve yöntemle „Mübadele“ adı altında on binlerce Rum ve İslâm'ı kabul etmedikleri için Karaman Türkleri sürüldü. 6-7 Eylül olayları bu tarihin kara lekelerinden biridir. İç sürgünler boyutu da böyledir; Alevilerin, Ezidiler'in iç göçünü koşullandıran Cumhuriyet politikaları ve yaklaşımları oldu. Bunları, siyasi düşünceleri nedeniyle ilerici, devrimciler ve aydınların ve uygulanan devlet saldırıları ve boşaltılan binlerce köy ile birlikte Kürtlerin sürgünleri izledi.

Bu nedenlerle sürgünlerin sorunu sadece belirli bir tarihsel dönemle ve salt hukuksal alanla sınırlı bir olay değildir. Sürgün sorunuyla yüzleşmek, bir bütün olarak egemen ulus kimliğiyle, Cumhuriyet politikası ve hukukuyla, yaratılan toplumsal ve kültürel gerçeklikle yüzleşmeyi gerektirmektedir.

Bütün bu gerekçeler ışığında, sürgünlerin de bir taraf olarak barış masasında yerlerinin alması bir zorunluluktur.

ULUSLARARASI HUKUKTA MÜLTECİLİK

Mültecilerin, uluslararası alanda birçok sözleşme ile hukuken korunmaya alınmış olan hakları, 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin dört maddesine dayandırılır:⁴

Madde 1: Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler, birbirlerine karşı kardeşlik anlayışıyla davranmalıdırlar.

Madde 3: Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır.

Madde 13: Herkesin bir devletin toprakları üzerinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkı vardır. Herkes, kendi ülkesi de dâhil olmak üzere, herhangi bir ülkeden ayrılmak ve ülkesine yeniden dönmek hakkına sahiptir.

Madde 14: Herkesin zulüm altında başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı vardır.

Mültecilerin doğrudan ya da dolaylı korunmasına ilişkin günümüzde de hukuken geçerli olan düzenlemeler esas olarak 1951 Cenevre Sözleşmesi'nde ve BMMYK Tüzüğü'nde yer alır.

✓Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi 1951 Temmuzunda kabul edilmiş ve 1954'te yürürlüğe girmiştir. Mülteciliği tanımlayarak, doğrudan koruma mültecilerin, ayrımcılığa maruz kalmama, özgürlük, kişi güvenliği gibi temel insan haklarının korunmasına ilişkin koruma önlemlerini ifade etmektedir.

✓14 Aralık 1950 tarihli BMMYK Tüzüğü, “mültecinin hayatı veya özgürlüklerinin tehlike altında olacağı bir ülkeye geri gönderilmesinin önlenmesi, mülteci statüsüne ilişkin karar verilmesi, sığınma sağlanması, ülkeden atılmanın önlenmesi, kimlik ve seyahat belgeleri, ülkeye gönüllü olarak geri dönmenin kolaylaştırılması, aile birleşimlerinin kolaylaştırılması, eğitim kurumlarına giriş garantisi, çalışma hakkı ve diğer ekonomik ve sosyal haklardan yararlanma garantisi, yurttaşlığa kabulün kolaylaştırılması” gibi konularla özel olarak ilgilenmekle yükümlüdür.

Uluslararası hukukta mültecilere yönelik kalıcı çözümlerin üretilmesi ve mültecilerin korunması adına ilk koşul ise “geri göndermeme (non-refoulement = bir mültecinin hayatı ve özgürlüklerinin tehlike altında olacağı bir ülkeye geri gönderilmemesi)” ilkesidir.

Mültecilik olgusuna yönelik diğer önemli uluslararası sözleşmeler de şunlardır:

✓1967 tarihli Birleşmiş Milletler Ülkesel Sığınma Bildirisi (Devletler için tavsiye niteliğindedir. Bağlayıcılığı yoktur.)

✓1976 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne Ek Protokol (New York Protokolü): 1951 Sözleşmesi'nde yer alan zaman ve coğrafi kısıtlamaları kaldırmıştır.

Bunların dışında bölgesel olarak şu belgeler de konu bakımından büyük öneme sahiptir:

✓Afrika'da Mülteci Sorunlarının Özel Yönlerini Düzenleyen 1969 Afrika Birliği Örgütü Sözleşmesi. (Bu sözleşme, 1951 Sözleşmesi'nin mülteci tanımına “dış saldırı, işgal, yabancı hakimiyeti ve kamu düzenini ciddi şekilde rahatsız eden olaylar” nedeniyle ülkesini terk eden kimseleri de katarak tanıımı genişletmiştir. Ayrıca mültecilik için 1951 Sözleşmesi tanımında yer alan “haklı bir zulüm korkusunun varlığı” şartını da kaldırmıştır.)

✓1984 tarihli Cartagena Bildirisi, 1980'lerde Orta Amerika'da yaşanan iç savaş ve beraberindeki mülteci krizi sonrasında düzenlenen “Orta Amerika, Meksika ve Panama'daki Mültecilerin Yasal ve İnsancıl Problemlerden Korunması Hakkında Uluslararası Konferanslar Dizisi” sonrasında kabul edilmiştir. Bildiri önceki sözleşme ve bildirilerdeki mülteci tanımlarını biraz daha genişletilerek; “yaygın şiddet, dış saldırı, iç çatışmalar, yaygın insan hakları ihlalleri ya da kamu düzenini ciddi biçimde bozan diğer durumlardan dolayı yaşamları, güvenlikleri ya da özgürlükleri tehdit altında olduğu için ülkelerinden kaçan kimseler” olarak tanımlanmıştır.

Temel belgeler dışında birçok sözleşmede de mülteci haklarına ilişkin hükümler vardır.

İSTEMLERİMİZ

“Avrupa Sürgünler Platformu, sürgünlere ulaşmak ve onların hak ve özgürlüklerini koruyup, sürgünlük halinin adil, özgürlükçü ve demokratik kazanımlarla ve bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılması; ülkele-rine dönüş koşullarının oluşturulması; uğradıkları zararların tazmini ve sürgünden sorumluların evren-sel hukuka bağlı olarak cezalandırılmasını sağlamak için Avrupa ve Türkiye’de hukuksal, sosyal, politik, kültürel, sanatsal ve ilgili diğer alanlarda çok yönlü çalışmalar yapar.”⁵

Bu bağlamda, Avrupa Sürgünler Platformu’nun Halkların Barış ve Demokrasi Konferansı’na sunacağı istemler şunlardır:

TÜRKİYE’YE YÖNELİK İSTEMLER

A) ÜLKEYE DÖNÜŞ İÇİN:

✓Sürgünlerin ülkelerine güvenli girişini sağlamak için bir genel siyasi af çıkarılmalı;

✓12 Mart ve 12 Eylül Askeri cuntaları ve önce-si ve sonrasında vatandaşlıkları ellerinden alınmış, vatandaşlıktan atılmış herkesin vatandaşlık hakları şartsız olarak geri verilmeli;

✓Sürgünlerin takibatına yönelik Interpol ya da benzeri yapılar üzerinden arama ve tutuklama talepli tüm dev-let girişimlerine son verilmeli, bu tür dosyaların bütü-nü iptal edilmeli;

✓Bütün sürgünler için ülkeye özgür olarak girebilecekleri hukuksal koşulların yaratılması; ülkeye dönüp dönmemelerine bağlı olmaksızın hepsinin ülkede barınma, çalışma, emeklilik ve sağlık hizmetlerin-den yararlanma hakkı vb. bütün sosyal güvencelerin sağlanması;

✓Sürgünlerin askerlik işlemlerinden muaf tutulması ya da makul bir yaş üzerinde askerlik sorumluluğunun kaldırılması;

✓Sürgünlerin mesleki özlük haklarının kabulü ve kamu işlerinde görev yapması yönündeki yasakların ve hu-kuki ya da fiili ayrımcılığın bütünüyle kaldırılabilmesi için yasal düzenlemelerin yapılması;

✓Sürgünlerin dönüş sonrasında siyaset yapmaları yönündeki tüm engellerin kaldırılması.

B) ÜLKEDE YAŞAM GÜVENCESİ İÇİN:

✓Ülkesinde işkenceye uğramış ve uzun yıllar yurt dışında yaşamak zorunda kalmış sürgünlerden özür dilenmesi, işkencecilerin yargılanmasının yollarının açılması;

✓Sürgün uygulamasının temelini oluşturan başta düşünce, düşünceyi ifade etme ve örgütlenme haklarının kullanımını zorlaştıran, sınırlayan ya da ta-mamen ortadan kaldıran yasalar ve içtihat vb.

hukuksal dayanaklar bütünüyle ve sonuçlarıyla birlikte kaldırılmalı, bu tür uygulamalar temel insan haklarını ihlal suçu olarak hükme bağlanmalıdır.

✓Yapılacak bir anayasada, hangi gerekçeyle olursa ol-sun hukuken ya da fiilen kişileri sürgüne zorlamak bir insanlık suçu olarak ilan edilmeli ve bu ilke, anayasal güvenceye bağlanmalıdır;

C) ZARARIN TAZMİNİ İÇİN:

✓Sürgünlüğe neden olan hukuki kararlar ya da ida-ri uygulamaların sonucu olarak ya da vatandaşlıktan atıldıkları için mallarına el konulan bütün sürgünle-rin malları koşulsuz olarak gerçek sahiplerine ya da mirasçılarına iade edilmeli ve sürgünlerin uğratıldığı maddi ve manevi zararlar adil bir uygulamayla telafi edilmelidir;

✓Sürgünler sadece kişisel olarak ülkelerinde öz-gür yaşama hakları değil kültürleri de gasp edilir. Türkiye’de de onların yaşadıkları yerleşim yerleri-nin adları değiştirildi, ana dilleriyle söyledikleri şarkılar Türkçeleştirildi; ibadethaneleri fiilen yok edildi. Sürgünlerin kendi kültürlerini ana dillerin-de yaşayabilmeleri ve bu kültürü katılımlarıyla geliştirebilmeleri için, başta ana dilde eğitim hakkı olmak üzere, bu amaca ilişkin hakların bütünü iade edilmelidir.

AVRUPA’YA YÖNELİK İSTEMLER

✓AB veya ikili ülkelerle yapılan anlaşmalar sonucu sürgünler üzerinde oluşturulan baskı anlaşmaları iptal edilmeli, sürgünlere yönelik ayrımcı uygulamalara son verilmelidir.

✓Birleşmiş Milletler’in 1990’lar ve 2000’li yıllarda kararlaştırdığı sığınmacı, mülteci ve göçmenlere ilişkin olarak ailelerinin haklarını koruma ve geliştirmeye yö-nelik uluslararası anlaşma, buna imza veren devletlerin ulusal parlamentolarında henüz onaylanmamasından dolayı 20 yılı aşkın bir süredir uygulanmamaktadır. Avrupa devletleri bu anlaşmayı derhal uygulamaya sokmalıdır.

✓Ulusal hukuklar açısından ister sığınmacı ister mülte-ci olarak kabul edilsinler, sürgünler üzerindeki politika yapmak vb türünden bütün kısıtlamalar kaldırılmalı, insan hakları ilkelerine bağlı kalınmalı ve daha fazla geliştirilmelidir.

✓Bütün sürgünlerin adadillerinde eğitim hakkı veril-melidir.

ÖZGÜN İSTEK

✓Türkiye’den ve Avrupa ülkelerinden isteklerin uygulanmasında, sürgünlüğü erkeklerden daha özgün ve zor koşullarda yaşayan çocuklar ve kadınlar için öncelik tanınması.

Avrupa Barış ve Demokrasi Konferansı'ndan istemlerimiz

✓Avrupa Barış ve Demokrasi Konferansı, bileşenleri içerisinde yer alan/almayan bütün sürgün topluluklarının özgün istemlerinin belirlenebilmesi amacıyla Çalışma Grupları oluşturmanın öncülüğünü yapmalı, çalışmanın sorumluluğunu üstlenmelidir.

✓Avrupa Barış ve Demokrasi Konferansı, Avrupa Sürgünler Platformu'nun çalışmalarını geliştirme, güçlendirme, yaygınlaştırma konusunda kurumla dayanışma içerisinde olmalıdır.

Avrupa Sürgünler Platformu adına saygılarımızla.

1. Mustafa Kemal'in emriyle Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti'ne üye olarak atanan Dr. Arın Engin (Saffet Engin), binlerce kişinin öldüğü 19 Ağustos 1966 tarihli Büyük Varto Depremi arkasından şöyle yazar: "Kürtler Sümer-Eti Türkleridirler. Bunları dağıtalım, öncelikle Almanya'ya gönderelim. Doğuya Türkler yerleştirelim. Şimdi deprem ilişkisiyle bunun sırasıdır... Kürtçülük silinecektir... Şimdi, deprem ilişkisiyle Kürtleri dağıtmanın tam sırasıdır." (Engin Arın. Uranus. Atatürkçülük Kültür Yay. İstanbul, 1971, s. 6.) Arın Engin bu görüşlerini, 12 Mart darbesi sonrasında yeniden gündeme getirir. Bir yandan 12 Martçı generalleri, bu programın uygulanmasına iknaya çalışır, diğer yandan ise, İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun yurt dışına işçi transferinde "Varto'lulara öncelik vermesini" öğütler.

2. Avrupa Sürgünler Platformu Programı'ndan aktarılmıştır.

3. Ünlü, Güler. Yüksek Lisans Tezi. "Uluslar Arası Göç ve Göçmenliğin Değişen Koşulları İçinde "Mültecilik." Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı. Aralık, 2007.

4. <http://www.belgeler.com/blg/2v9p/gocmenlik>

5. Avrupa Sürgünler Platformu Programı'ndan aktarılmıştır.

NÂZIM HİKMET'E

Orhan Kemal

Sen

“Promete’nin çığlıklarını

Kaba kıyım tütün gibi piposuna dolduran adam”

Sen benim mavi gözlü arkadaşım

Kabil değil unutmam seni.

26 Eylül 1943

Seni yapayalnız bırakıp hapisyanede

Bir üçüncü mevki kompartımanda pupa yelken

Koşacağım memlekete.

Ve tren

Bir güvercin gibi çırpınarak istasyona girecek,

Gözü yaşlı bir genç kadına

Beş senenin ardından

Kocasını getirecek.

O dem ki boş verip istasyon halkına

Yanaklarından öperken sevgilimi

Sen neşeli mavi gözlerinle bakacaksın

İçimden bana

O dem ki yürekten her şey atılacak

Ekmek – kin – hasret

Fakat Nâzım Hikmet

Sen şu kadar kilometre uzakta kalmana rağmen

Aydınlık yüreğimin duvarına dayayıp sarı saçlı başını

Batan bir yaz güneşi hüznüyle ağlatacaksın arkadaşını.

Günler geçecek

Ekmek derdi çökecek omuzlarıma.

Fabrika.

Makinalar.

Tezgâhım.

Sana şeker kamışı, portakal yollayacağım.

Karım yün çorap örecekt.

Her hafta mektup yazacağız.

-Askere almazlarsa eğer-

Unutabilir miyim seni?

Tahtakurusu ayıkladığımız hapisyane gecelerini

Ve radyoda şark cephesinden haber beklediğimiz

Müthiş anların küfrünü!

-Radyonun yanındaki duvara

Kurşunkalemiyle abus insan yüzleri çizmiştin-

Unutabilir miyim seni?

Hâlâ beton malta boylarında duyuyorum

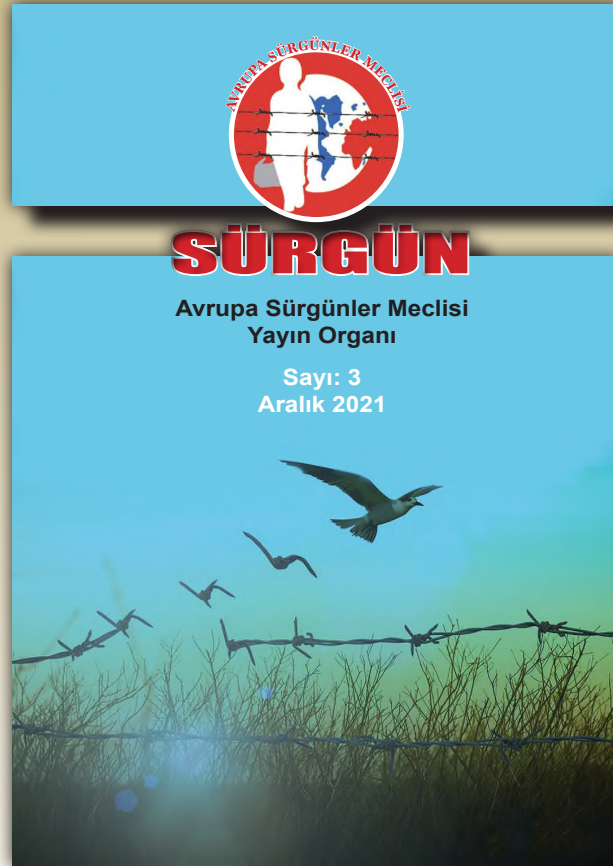
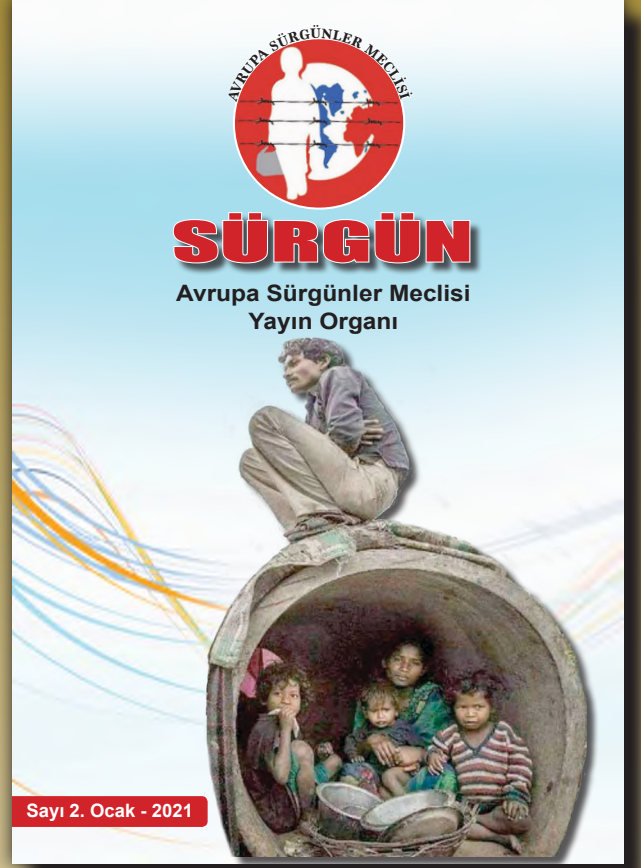
Takunyalarının sesini!

Unutabilir miyim seni hiç?

Dünyayı ve insanlarımızı sevmeyi senden öğrendim,

Hikâye, şiir yazmayı

Ve erkekçe kavga etmeyi senden!

Sürgün Dergisi **BİZİM SESİMİZ**, Sahip Çıkalım!

ERÖFFNUNG DES MUSEUM OF SHAME

Unterdrückung, Folter, Hinrichtung, Massaker, Völkermord, Inhaftierung und Exil als Abschnitte aus der Geschichte der Türkei...

ERÖFFNUNG:

12. SEPTEMBER 2022

14:00

**Bürgerhaus Museum
Berlinerstr. 77
51063 Köln**

Schließung:

Sonntag, 18. September - Uhrzeit: 18.00 Uhr

Rat der ExilantInnen in Europa e.V.

Revolutionäre 78er-Föderation